URBACT

Co-funded by the European Union
Interreg

ARCHETHICS

GDAŃSK

Kłopotliwe dziedzictwo: gdańskie zabytki architektury socrealizmu

Zintegrowany Plan Działania

ARCHETHICS

Gdańsk 2025

URBACT

Co-funded by the European Union
Interreg

Zintegrowany plan działań

Projekt Urbact Archetics -

Kłopotliwe Dziedzictwo gdańskich zabytków socrealizmu jako laboratorium demokracji

Gdańsk 2023- 2025

Autorzy:

Grzegorz Sobczyk, Wojciech Chmielewski

Nadzór merytoryczny

Piotr Lorens

Spis treści

Sekcja 1 5
Kontekst lokalny 5
Aktualna sytuacja 8
Statystyka populacyjno - demograficzna 8
Sytuacja ekonomiczno- gospodarcza (statystyki zatrudnienia) 9
Wyzwania społeczne, dostępność, nierówności 10
Lokalizacja i kontekst terytorialny 11
Jakość powietrza, emisja Co2 23
Istniejące strategie 25
Program Operacyjny ERDF i ESF 29
Kontekst Instytucjonalny 30
Poziom Krajowy 30
Poziom Lokalny 30
Proces partycypacyjny i ULG (Lokalna Grupa Wsparcia) 37
Mapowanie interesariuszy 37
Powołanie Rady Interesariuszy Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej 43
Studium interesariuszy GDMu 43
Działania edukacyjne 44
Zidentyfikowane potrzeby i wyzwania 47
Wyzwania 47
Potrzeby 48
Główne wyzwania integracji 49
Akcje testowe 49
Sekcja 2 52
Wizja 52
Wyzwania 53
Możliwości 56
Strategiczne cele 57
Sekcja 3 59
Działalność edukacyjna 59
Digitalizacja 60
Działania Inwestycyjne 64
Sekcja 4 68
Ramowy plan wdrażania IAP 68

Sekcja 1

Kontekst lokalny

Gdański projekt **URBACT AR.C.H.ETHICS – Dissonant Heritage. Europejskie kłopotliwe dziedzictwo jako laboratorium demokracji** realizowany jest w ramach europejskiej sieci URBACT. Jego celem jest rozpoznanie i nazwanie problemów oraz wyzwań, jakie współczesność stawia trudnemu dziedzictwu epok totalitarnych, a także zaproponowanie rozwiązań przywracających społeczną i przestrzenną harmonię. Miasto Gdańsk przystąpiło do projektu, koncentrując się na kłopotliwym dziedzictwie architektonicznym epoki stalinowskiej. Na potrzeby projektu przyjęto ramy chronologiczne obejmujące lata 1947–1956. Był to bardzo krótki okres, jednak skala inwestycji zrealizowanych wówczas do dziś wywiera ogromny wpływ na krajobraz i funkcjonowanie miasta. Kłopotliwe dziedzictwo w Gdańsku jest w dużej mierze nierozpoznane, a znaczna część mieszkańców nie jest świadoma istnienia oraz wartości historycznej i artystycznej tych obiektów. Stawia to przed nami wyzwania związane z ich identyfikacją, określeniem skali oraz przeprowadzeniem działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do lokalnych interesariuszy w trakcie trwania projektu. Obiekty te nie są objęte jedną, spójną formułą konserwatorską, w ramach której odbywałyby się remonty, modernizacje i adaptacje. Często prowadzi to do ich zniekształcania i dewastacji. Dodatkowym wyzwaniem jest rozdrobnienie własnościowe i zróżnicowany stan prawny zespołów zabudowy, budynków, lokali oraz terenów. Projekt adresowany jest do mieszkańców Gdańska, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych interesariuszy dzielnic Wrzeszcz Górny oraz Nowy Port — zarówno osób prywatnych, jak i przedstawicieli biznesu, uczelni i środowisk badawczych. Spośród lokalnego kłopotliwego dziedzictwa wybrano dwie sztandarowe inwestycje czasów stalinowskich:

- Grunwaldzką Dzielnicę Mieszkaniową (GDM) we Wrzeszczu Górnym,
- Morski Dom Kultury (MDK) w Nowym Porcie.

GDM była największą inwestycją budowlaną na Pomorzu. Na przestrzeni ponad 100 hektarów planowano stworzyć zabudowę wielkomiejską dla 26 000 nowych mieszkańców. W zamyśle twórców GDM miała być dzielnicą samowystarczalną i neutralną klimatycznie. Dziś określilibyśmy ją jako dzielnicę „15-minutową". Plany uwzględniały wszystkie potrzeby użytkowników miasta: kwartały mieszkaniowo-usługowe z przestrzeniami sąsiedzkiej integracji, obiekty użyteczności publicznej, opieki zdrowotnej i społecznej, edukacji na różnych poziomach, a także obiekty handlowo-usługowe, przestrzenie relaksu, rozrywki i sportu. Projekt zakładał ciągi zielonych przestrzeni publicznych — ulic, deptaków, alei, placów, skwerów i parków — dostępnych, inkluzywnych i egalitarnych,

umożliwiających swobodne przemieszczanie się i korzystanie z osiedlowej „miejskości". Oryginalny projekt zagospodarowania zieleni w przestrzeniach publicznych i sąsiedzkich GDM wyprzedzał swoją epokę, ponieważ rozwiązywał praktycznie wszystkie problemy, z jakimi borykają się miasta XXI wieku w obliczu zmian klimatycznych, globalnego zanieczyszczenia i liberalnej gospodarki przestrzennej. Okres powojenny był dla gdańskiego budownictwa niezwykle trudny. Brakowało materiałów, infrastruktura komunikacyjna była mocno zniszczona, co powodowało problemy logistyczne i transportowe. Przemysł dopiero się odradzał, zerwane łańcuchy dostaw i brak kapitału potęgowały kryzys. Ten czas w znacznym stopniu ukształtował powojenny Gdańsk i wyznaczył kierunki jego rozwoju. Gdańsk szczególnie ucierpiał podczas II wojny światowej — w niektórych dzielnicach, np. w Śródmieściu, zniszczenia zabudowy mieszkalnej i infrastruktury sięgały 86%. Trauma wojenna miała ogromny wpływ na przyszły kształt miasta, jego wygląd oraz prowadzoną politykę urbanistyczną. Po wojnie Gdańsk wraz z Pomorzem został włączony do Polski i był traktowany przez nowe władze ludowe jako „ziemie odzyskane". Duże zniszczenia miasta stały się dla nowych władz okazją do przekształcenia jego przestrzeni zgodnie z nowym duchem i polityką. Zmiany wprowadzane w tym okresie często miały nieodwracalny wpływ na historycznie ukształtowany układ urbanistyczny. Architektura tego okresu miała wyraźny wymiar polityczny, społeczny i propagandowy, odzwierciedlający wprowadzenie po 1945 r. nowego ustroju politycznego w Polsce — komunizmu. Estetyka realnego socjalizmu oraz presja władzy ludowej na architektów i urbanistów miały fundamentalny wpływ na odbudowujące się miasto i powstającą architekturę. Architektura socrealizmu miała nie tylko wyrażać nową politykę, ale również stanowić kontrast dla architektury przedwojennej, postrzeganej jako skażona „duchem wyzysku i kapitalistycznego rozpasania".

Projekt URBACT AR.C.H.ETHICS – Dissonant Heritage. Europejskie kłopotliwe dziedzictwo jako laboratorium demokracji działa w ramach prawa polskiego i nie ma na celu propagowania ani promowania idei dawnych ustrojów politycznych. Autorzy i współtwórcy projektu poruszają się więc w tej materii bardzo ostrożnie. Działania skupią się na Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej — dużym założeniu urbanistycznym, częściowo zrealizowanym w dzielnicy Wrzeszcz, porównywanym do warszawskiej Marszałkowskiej Dzielnicy Mieszkaniowej i Nowej Huty w Krakowie — oraz na Morskim Domu Kultury w Nowym Porcie. Obiekty te są dysonansowe z różnych względów: z powodu czasu ich powstania oraz ideologii socrealistycznej, którą propagują. Ich „dysonansowość" ma jednak szerszy wymiar niż ten przyjęty w dotychczasowej literaturze. Chcemy poprzez projekt rozpoznać obiekty dysonansowe znajdujące się na terenie Gdańska: określić ich liczbę, charakter oraz skalę (etap wstępny). Do tej pory obiekty te nie były przedmiotem zainteresowania właścicieli ani badaczy i pozostawały poza

świadomością lokalnych interesariuszy. Naszym celem jest odwrócenie tego trendu. Nieodzownym elementem projektu jest kwerenda archiwalna i biblioteczna, której zadaniem będzie zgromadzenie materiałów dydaktycznych potrzebnych do pracy z lokalnymi interesariuszami. Ważnym aspektem projektu jest digitalizacja projektów architektonicznych i dokumentów związanych z tematyką projektu. Wiedza zdobyta podczas badań historycznych i kwerendy pozwoli w dalszych etapach na prowadzenie działań społecznych wśród mieszkańców i interesariuszy. Jednym z celów projektu jest upowszechnienie informacji o obiektach określonych jako dysonansowe. Obecnie nie są one powszechnie znane, a wiedza o nich oraz o ich twórcach ogranicza się do wąskiego grona specjalistów. Publikowane informacje są skąpe, lakoniczne i rozproszone w wielu pomniejszych publikacjach. Chcemy zebrać je w jednym miejscu, aby stanowiły solidną podstawę merytoryczną do dalszych działań. W ramach projektu planujemy przeprowadzenie wielu spotkań z mieszkańcami i lokalnymi interesariuszami, mających na celu rozpoznanie i zawiązanie lokalnej grupy interesariuszy. Spotkania będą miały charakter dydaktyczny; w ich trakcie zaprezentujemy obiekty dysonansowe i poznamy sposób, w jaki są one postrzegane przez społeczność lokalną. Wspólne warsztaty z wykorzystaniem metod URBACT pozwolą określić wyzwania stojące przed miastem zarówno w trakcie trwania projektu, jak i po jego zakończeniu. Zamierzamy również zbadać procesy destrukcyjne i degradujące, które negatywnie wpływają na przestrzenie publiczne i poszczególne obiekty. Poznanie tych mechanizmów umożliwi wypracowanie przyszłych działań naprawczych. W projekcie przewidziano także działania aktywizujące i integrujące społeczność lokalną, w tym powołanie Rady Interesariuszy Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej (RIGDM) — ciała opiniodawczego i opiniotwórczego skupionego wokół Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej i obiektów dysonansowych. Ważnym elementem projektu będzie popularyzacja wiedzy poprzez artykuły popularnonaukowe publikowane w internecie (na stronie Biura Architekta Miasta oraz w mediach społecznościowych), a także współpracę z lokalnymi mediami — prasą i radiem. Wspólnie z fundacjami i organizacjami pozarządowymi podejmiemy także inne działania promujące wiedzę o tych miejscach i obiektach.

Aktualna sytuacja

Statystyka populacyjno - demograficzna

Populacja: mieszkańców Gdańska **488 651** (stan na koniec 2024 r.)[1]

ilość mężczyzn - 231144

Ilość kobiet - 257507

Struktura wiekowa

0-4 lata	22376
5-9 lat	23955
10-14 lat	22270
15-19 lat	21946
20-24 lat	19288
25-29 lat	32164
30-34 lat	45159
35-39 lat	42310
40-44 lat	41810
45-49 lat	38484
50-54 lat	30521
55-59 lat	23736
60-64 lat	23035
65-69 lat	28481
70 lat i więcej	73116

Wrzeszcz Górny **2004** - 29 729 **2024** - 20392 ubytek mieszkańców **9337**

10828 kobiet – 9564 mężczyzn

Nowy Port **2004** - 11 692 **2024** - 8295 ubytek mieszkańców **3397**

4311 kobiet - 3984 mężczyzn

[1] https://www.gdansk.pl/gdansk-w-liczbach/mieszkancy,a,108046

Struktura ludności miasta Gdańska z podziałem na wiek i płeć

Link do tabeli

https://gcigdansk.sharepoint.com/:x:/s/UMGOtwarteDane3.0/EX5LYJLxl1BPollCfHnbgYABTCWCxWxsd8PidzT0P2UxXQ?e=IRmQk2

Sytuacja ekonomiczno- gospodarcza (statystyki zatrudnienia)

Stopa bezrobocia w Gdańsku **2,5%** w województwie Pomorskim **5,1%** w Polsce **4,6%**

Liczba osób bezrobotnych w Gdańsku na rok 2024 wynosi **6443** osób.

W 2024 r. liczba osób pracujących w Gdańsku wyniosła **218 482**

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gdańsku wynosi **9968 zł**

Wskaźniki gospodarcze

Wskaźniki gospodarcze

UWAGA: Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019	2020	2021	2022	zmiana r/r
Wskaźnik przedsiębiorczości - Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 195	1 250	1 253	1 289	1 268	1 280	1 289	1 296	1 320	1 364	1 416	1 419	1 470	1 513	1 541	1 586	1 626	1 671	1 651	1 696	1 707	1 787	1 880	5,2%
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności				89	81	96	110	110	116	127	138	125	127	132	134	144	143	151	156	143	129	154	176	14,6%
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności				53	102	83	101	102	89	78	71	117	76	85	106	96	100	107	169	84	62	72	83	14,0%
Bilans (jednostki nowozarejestrowane - jednostki wyrejestrowane na 10 tys. ludności)				36	- 21	13	9	8	27	49	67	8	51	47	28	48	43	44	-12	59	67	81	94	15,1%
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym			13,5	13,8	13,3	13,3	13,3	13,3	13,6	14,2	14,8	14,8	15,3	15,9	16,2	16,8	17,3	18,0	19,0	19,8	19,2	20,2	21,4	6,1%
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym				195,7	192,2	193,8	195,7	197,6	202,5	210,5	218,9	221,4	231,9	241,2	249	260,1	270,7	282,4	282,3	292,3	282,8	297,1	313,8	5,6%

*Spadek liczby podmiotów w 2018 r. wynika z wykreślenia z rejestru REGON podmiotów, które nie dokonały wpisu do KRS.
Źródło: Opracowanie własne Referatu Badań i Analiz Społeczno-Gospodarczych, UMG na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS.

Link do tabeli i wykresu

https://gcigdansk.sharepoint.com/:x:/s/UMG-OtwarteDane3.0/EdULWd5tWldAqk5_gGOIt4BBs5Ni60hEmOiwWDcuzBzYQ?e=kJDGCr

https://gcigdansk.sharepoint.com/:x:/s/UMG-OtwarteDane3.0/EavMLJkhZQpIr-aw7h4ozV4BszBVf-SvNWjt9-X41YkFNQ?e=OVkV2s

Wyzwania społeczne, dostępność, nierówności

- Wyzwaniem stojącym przed miastem jest starzejące się społeczeństwo,
- wyludniające się dzielnice (migracja lokalna)
- bookingizacja (wynajem krótkotrwały)
- niedostosowany do skali potrzeb społecznych transport zbiorowy,
- edukacja z zakresie kłopotliwego dziedzictwa. Niewygodne tematy spychane były poza margines głównego nurtu narracji. Brak kontroli
- adaptacja istniejących budynków do potrzeb osób starszych
- potrzeba ułatwień usprawnień komunikacyjnych
- wprowadzenie działań niwelujących procesy degradujące dziedzictwo kulturowe,
- odchodząca pamięć (ludzie żyjący w tamtych realiach)
- odchodzący twórcy, brak digitalizacji materiałów źródłowych,
- brak pełnego rozpoznania tematu.
- wykluczenie cyfrowe
- równy dostęp do usług np.: handlowych, społecznych
- wykorzystanie potencjału przestrzeni publicznych
- dostępność piesza wzdłuż alei grunwaldzkiej.

Lokalizacja i kontekst terytorialny

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Gdańsk to szóste pod względem liczby ludności miasto w Polsce – po Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Łodzi i Poznaniu. Jest główną miejscowością rozwijającego się od wielu lat systemu osadniczego aglomeracji trójmiejskiej oraz miastem rdzeniowym Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot (OMGGS). To właśnie w Gdańsku znajduje się większość ośrodków usługowych, innowacyjnych, naukowych i kulturalnych. Zlokalizowane są tu również kluczowe węzły transportowe oraz port, który ma znaczenie nie tylko dla regionu, lecz także w skali międzynarodowej. Gdańsk, w powiązaniu z sąsiednimi miastami i obszarem funkcjonalnym, stanowi w tej części Polski główne miejsce przepływu wiedzy, kapitału i informacji. Jest miastem atrakcyjnym dla lokalizacji biznesu, także o zasięgu globalnym, oraz przyciągającym nowych mieszkańców dzięki tworzeniu dobrych warunków do życia. Miasto zajmuje obszar **262 km²** i graniczy z miastami Sopotem i Gdynią oraz powiatami: kartuskim (gmina Żukowo), nowodworskim (gmina Stegna) i gdańskim (gminy: Kolbudy, Pruszcz Gdański, Cedry Wielkie oraz miasto Pruszcz Gdański). Najdalej wysuniętymi punktami Gdańska są:

na północy – Osowa, na południu – Św. Wojciech, na zachodzie – Rębiechowo, na wschodzie – Świbno.

Gdańsk położony jest na obszarze o dużym zróżnicowaniu przestrzennym i urozmaiconych warunkach środowiska przyrodniczego. Na ukształtowanie terenu, układ hydrograficzny i parametry klimatyczne wpływa jego położenie w strefie nadmorskiej, charakteryzującej się specyficznym oddziaływaniem morza na środowisko przyrodnicze lądu. Do najważniejszych zasobów przyrodniczych miasta należy duża powierzchnia terenów zielonych: lasów, parków spacerowo-wypoczynkowych, ogródków działkowych oraz zieleni ulicznej i wewnątrzosiedlowej. Lasy skoncentrowane są głównie na zachodzie miasta (w szczególności w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym) oraz na Wyspie Stogi i Wyspie Sobieszewskiej. Obszary leśne mają znaczenie środowiskowe, a ponadto stanowią cenny walor podnoszący jakość życia mieszkańców. W 2022 roku największą część powierzchni Gdańska zajmowały użytki rolne – 30,6% (8020 ha). Miasto charakteryzowało się zatem średnim stopniem zurbanizowania. Obszary przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową stanowiły 29,3% (7667 ha) ogólnej powierzchni miasta. Znaczny był także udział lasów i zadrzewień – ponad 18% (4866 ha) – oraz terenów komunikacyjnych – ponad 13% (3474 ha). W 2022 roku odnotowano przede wszystkim spadek udziału użytków rolnych oraz wzrost powierzchni terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zabudowę. Należy jednak pamiętać, że ewidencja gruntów i budynków nie zawsze odzwierciedla rzeczywisty sposób zagospodarowania terenu.

Na obszarze Gdańska wyodrębnia się kilka głównych stref funkcjonalnych. Wzdłuż głównego traktu komunikacyjnego położone jest Centralne Pasmo Usługowe (CPU), obejmujące m.in. Śródmieście, Wrzeszcz i Oliwę. Pasmo to rozciąga się także na teren Sopotu i Gdyni, stanowiąc ważny element tożsamości aglomeracji gdańskiej. Charakteryzuje się wyjątkową koncentracją usług, w tym miejsc pracy, dużą liczbą podmiotów gospodarczych oraz potencjalnie wysoką jakością przestrzeni publicznych. W tym obszarze skoncentrowane jest niemal 50% usług całego miasta; znajdują się tu obiekty handlowe, naukowe, kulturalne i turystyczne, a także dynamicznie rozwijające się centra biznesowe z największymi skupiskami nowoczesnej powierzchni biurowej. Obszary o dominującej funkcji mieszkaniowej znajdują się na tzw. górnym tarasie (w tym Gdańsk Południe) oraz dolny taras, tworzony m.in. przez Żabiankę, Przymorze i Zaspę. Nowe tereny rozwojowe znajdują się zwłaszcza w południowych dzielnicach Gdańska, gdzie zlokalizowane jest ponad 40% terenów miasta przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniowo-usługową. Tereny portowo-przemysłowe i logistyczne tworzą bazę ekonomiczną miasta. Koncentrują się one w dwóch głównych obszarach – portu morskiego i lotniska – które funkcjonują jako gospodarcze bramy miasta. Wraz z CPU stanowią tzw. bieguny wzrostu. W rejonie portu priorytet mają funkcje związane z gospodarką i transportem morskim oraz logistyką. Z kolei w obszarze portu lotniczego dużą rolę odgrywają logistyka oraz usługi i przemysł nowoczesnych technologii, składające się na powstające Airport City. Jest to druga – po CPU – największa koncentracja nowoczesnej powierzchni biurowej w mieście. Na obszarze Gdańska występuje również stosunkowo duża powierzchnia terenów rolniczych. Obejmują one obszerne fragmenty Oruni, Olszynki, Rudników oraz południową część Wyspy Sobieszewskiej. Utrzymanie tej funkcji pozwala chronić żyzne gleby oraz krajobraz Żuław Gdańskich.

Obiekty, którymi zajmujemy się w projekcie, to Grunwaldzka Dzielnica Mieszkaniowa (GDM) mieszcząca się w dzielnicy Wrzeszcz Górny (rys. nr 1) oraz Morski Dom Kultury (MDK) znajdujący się w dzielnicy Nowy Port (rys. nr 3). Oba założenia charakteryzują się odmiennym kontekstem urbanistycznym i funkcjonalnym. Wrzeszcz Górny, o funkcji mieszkalno-usługowej, położony jest przy głównym szlaku komunikacyjnym między Śródmieściem Gdańska a Gdynią. Nowy Port natomiast leży przy ujściu Wisły i od swoich początków łączy funkcje mieszkaniowe oraz przemysłowo-portowe. Historycznie obie dzielnice były niezależnymi wsiami, które z biegiem czasu zostały włączone w granice administracyjne Gdańska. W obu przypadkach inwestycje z okresu socrealizmu nie zostały w pełni zrealizowane. Założenie GDM (rys. nr 2) wykonano w ok. 55%, natomiast w Nowym Porcie jedyną w pełni zrealizowaną inwestycją z tego okresu jest właśnie Morski Dom Kultury (rys. nr 4).Struktura własnościowa omawianych obszarów również znacząco się różni. Obszar GDM charakteryzuje się zróżnicowaną własnością – własność gminna miesza się tu z własnością prywatną (rys. nr 5). W przypadku MDK mamy do czynienia z własnością Skarbu Państwa, przekazaną w użytkowanie wieczyste prywatnej spółce. Taki odmienny układ własnościowy znacząco komplikuje prowadzenie działań w ramach projektu

— w przypadku obiektu w Nowym Porcie w praktyce uniemożliwia ich realizację. Gdańsk, ze względu na swoją rozległą powierzchnię (262 km^2), jest objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 65,6%. W skali dzielnicy Wrzeszcz Górny pokrycie MPZP wynosi około 45% (rys. nr 6), natomiast w przypadku Nowego Portu – aż 95% (rys. nr 7).

Ochrona konserwatorska obu obszarów jest również zróżnicowana. MDK w Nowym Porcie jest wpisany do rejestru zabytków i znajduje się na obszarze układu urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków (rys. nr 9). W przypadku GDM jedynie około 20% obiektów znajduje się w gminnej ewidencji zabytków (rys. nr 8). W odniesieniu do GDM obecna ochrona konserwatorska jest niewystarczająca i należałoby ją w przyszłości zwiększyć.

W dalszej części opracowania zamieściliśmy rysunki, map i projekty źródłowe inwestycji ułatwiające ich omówienie.

Rysunek 1 Plan sytuacji dla dzielnicy Wrzeszcz Górny

N
ALEJA GRUNWALDZKA
MARSZAŁKOWSKA
ALEJA JANA PAWŁA II
ALEJA WYZWOLENIA
ALEJA HALLERA
MARSZAŁKOWSKA DOLNA
PLAC WYBOROWSKI
PLAC ZAWISZY CZARNEGO
PLAC ZBAWICIELA
PLAC ZEFIRYNY
PLAC ZELIGOWSKIEGO
PLAC ZGRZEBNY
PLAC ZIELONY
PLAC ZIELONY
PLAC ZIELON

Rysunek 3 Plan sytuacyjny dla dzielnicy Nowy Port

Sytuacja. 1:3000. Projekt arch. Danuty Weirowskiej.

Rysunek 4 Plan zagospodarowania terenu inwestycji Morskiego Domu Kultury w Nowym Porcie

Rysunek 5 Struktura własnościowa GDM

Rysunek 6 Pokrycie Obszaru GDM Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego

Rysunek 7 Pokrycie Obszaru Nowy Port Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego

Rysunek 8 Ochrona Zabytków na obszarze GDM

Rysunek 9 Ochrona Zabytków Nowy Port

Jakość powietrza, emisja Co2

Jakość powietrza i emisja CO_2 w województwie pomorskim – raport za 2025 r.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim za 2025 r. została przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami. Klasyfikacji dokonano dla dwóch stref: aglomeracji trójmiejskiej i strefy pomorskiej, na podstawie pomiarów Państwowego Monitoringu Środowiska oraz modelowania matematycznego rozprzestrzeniania zanieczyszczeń. Na przeważającym obszarze województwa pomorskiego w ostatnich latach występuje **niski** poziom zanieczyszczenia powietrza

Wyniki oceny:

- Strefa pomorska:
  - Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu (B[a]P) w pyle PM10 – przypisano klasę C
  - Przekroczenie celu długoterminowego ozonu (ochrona zdrowia i roślin) – przypisano klasę D2
- Aglomeracja trójmiejska:
  - Przekroczenie celu długoterminowego ozonu (ochrona zdrowia) – przypisano klasę D2

Lokalizacja przekroczeń B[a]P:

- Lębork (ul. Malczewskiego)
- Kościerzyna (ul. Targowa)
  W aglomeracji trójmiejskiej nie odnotowano przekroczeń B[a]P od 5 lat.

Główne źródła zanieczyszczeń:

- Emisje z indywidualnego ogrzewania budynków (głównie zimą)
- Wzrost stężenia ozonu latem – na skutek obecności jego prekursorów i warunków meteorologicznych

Pozostałe zanieczyszczenia:

Na większości obszaru województwa nie stwierdzono przekroczeń norm dla NO_2, CO, benzenu, PM10, PM2,5 oraz metali ciężkich (ołów, arsen, kadm, nikiel).

Tendencje w Gdańsku (2000–2023):

- Spadek emisji pyłów zawieszonych, SO_2, NOx i innych zanieczyszczeń gazowych
- Wzrost emisji CO_2 – związany m.in. z rosnącym zużyciem energii i transportem

Działania naprawcze:

Wdrożono programy ochrony powietrza dla stref, w których przekroczono normy. Programy te określają przyczyny zanieczyszczeń i działania naprawcze (Uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego z 2022 i 2023 r.).

Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport wojewódzki za rok 2025

https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/documents/download/118489

W pomiarach dokonywanych na terenie Gdańska od roku 2000 widać wyraźną tendencje malejąca ilości pyłów zawieszonych w powietrzu, występowania dwutlenku siarki, tlenków azotu i pozostałych zanieczyszczeń gazowych. Niestety sytuacja jest odmienna jeśli chodzi o emisje **CO2**, który ma tendencje rosnąca.

Powietrze - jakość i zanieczyszczenie

WYSZCZEGÓLNIENIE			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych dla powietrza*																					
w tym	pyłowych (w t)		723	1 180	955	1 020	1 082	907	656	830	802	745	559	385	474	260	176	177	112	110	118	111
	w tym	ze spalania paliw	894	983	790	861	946	805	583	772	738	677	510	331	348	184	116	118	62	65	71	64
		Polska = 100	1,28	0,96	0,86	1,00	1,14	1,18	1,06	1,33	1,39	1,42	1,13	0,81	1,07	0,67	0,49	0,60	0,40	0,49	0,53	0,55
	gazowych (w t)		295	2 612 931	2 471 276	2 576 448	2 573 949	2 359 052	2 305 428	2 983 630	3 327 687	3 257 237	2 906 311	2 947 405	3 053 035	3 141 267	3 021 706	3 179 888	3 159 775	3 232 302	3 307 416	3 332 858
	w tym	gazowych (bez dwutlenku węgla) [t]	317	20 348	19 744	19 008	19 042	15 818	14 127	15 406	16 099	13 534	9 433	8 194	10 298	6 666	4 747	5 315	5 180	5 126	5 385	4 792
		dwutlenek siarki	859	14 042	13 644	12 843	12 606	10 602	9 215	9 863	10 506	7 784	4 654	3 901	5 792	2 975	1 496	1 856	1 832	2 022	2 048	1 670
		tlenki azotu	730	4 476	4 246	4 359	4 341	3 897	3 658	4 275	4 203	4 093	3 366	3 114	2 855	2 012	1 798	1 964	1 928	1 861	2 114	1 860
		dwutlenek węgla	278	2 592 583	2 451 532	2 557 440	2 554 907	2 343 234	2 291 301	2 968 224	3 311 588	3 243 703	2 896 878	2 939 211	3 042 737	3 134 601	3 016 959	3 174 573	3 154 595	3 227 176	3 302 031	3 328 066

Link do danych

https://gcigdansk.sharepoint.com/:x:/s/UMGOtwarteDane3.0/EVz6R1Hb_pJMm_ipZEEZdPYBmKJk6hFv1ZPHt_7960qtXg?e=BhvMxR

Mapa zanieczyszczenia powietrza

https://aqicn.org/map/gdansk/pl/

Czujniki z terenów które obejmuje niniejszy projekt.

26/28 czujników zamontowanych w mieście **określają jakość powietrza jako dobrą**. Jakość powietrza uznawana jest za zadowalające a zanieczyszczenia powietrza stwarzają niewielkie ryzyko lub nie ma go wcale.

2/28 czujniki określają jakość powietrza jako **umiarkowaną**. Jakość powietrza jest do zaakceptowania jednak w przypadku niektórych substancji może istnieć umiarkowany problem zdrowotny dla ludzi bardzo wrażliwych na zanieczyszczeni powietrza.

Na terenie dzielnicy Wrzeszcz Górny znajdują się jedynie dwa czujniki a na terenie dzielnicy Nowy Port jeden monitorujące jakość powietrza. Liczba czujników jest zbyt mała aby dały pełny obraz sytuacji dotyczącej jakości powietrza w mieście.

Istniejące strategie

Gdańsk 2030 Plus - Uchwała nr LIV/1363/22 Rady Miasta Gdańska z dnia 29 września 2022r.

Celem Strategii jest określenie priorytetów rozwoju miasta w najbliższych latach oraz zidentyfikowanie wyzwań, którym będziemy musieli sprostać w tym okresie. Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców – zarówno obecnych, jak i przyszłych – Strategia nakreśla kierunki, które będą wzmacniały potencjał społeczny, gospodarczy, przestrzenny i środowiskowy Gdańska. Daje podstawy do świadomego kształtowania procesów zachodzących w mieście oraz wzmacnia impulsy rozwojowe obszaru metropolitalnego i całego Pomorza.

Priorytety			
1. Zielone Miasto	**2. Wspólne Miasto**	**3. Dostępne Miasto**	**4. Innowacyjne Miasto**
1.1 Wzmocnienie systemu przyrodniczego i odpowiedzialny zrównoważany rozwój	2.1 Rozwój systemów edukacji na każdym etapie życia z naciskiem na kompetencje przyszłości i cyfryzację oraz rozwój talentów	3.1 Poprawa warunków codziennej mobilności przez prioryteryzację i rozwój zrównoważonych i zintegrowanych systemów komunikacji pieszej, rowerowej oraz publicznej.	4.1 Wzmacnianie zdywersyfikowanej, inteligentnej i konkurencyjnej gospodarki odpowiedzialnej społecznie i środowiskowo, w tym niskoemisyjnej produkcji, zaawansowanych usług oraz prowadzeniu badań i rozwoju.
1.2 Ochrona walorów i zasobów przyrodniczych zwłaszcza wody, zieleni i powietrza	2.2 Wyrównywanie szans rozwoju dla wszystkich mieszkańców, wzmacnianie solidarności społecznej i wsparcie rodzin oraz tworzenie warunków do długiego samodzielnego życia	3.2 Poprawa bezpieczeństwa zwłaszcza komunikacyjnego	4.2 transformacja energetyczna i modernizacja sieci infrastruktury technicznej.
1.3 Adaptacja do zmian klimatu oraz zabezpieczenie przed ich negatywnymi skutkami zwłaszcza powodziami i suszami	2.3 Budowanie trwałych partnerstw i wspólnot lokalnych, integracja oraz odpowiedzialne uczestnictwo w życiu społecznym, wspieranie aktywności obywatelskiej oraz włączenie mieszkańców	3.3 likwidacja barier w przestrzeni miasta.	4.3 Wspieranie transformacji cyfrowej oraz cyfryzacja usług publicznych
1.4 Łagodzenie negatywnego wpływu na środowisko i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń w tym hałasu	2.4 Zwiększanie uczestnictwa w kulturze, wspieranie twórczości artystycznej, rozwój kultury jako systemu spajającego miasto i budującego tożsamość, upowszechnianie i ochrona dziedzictwa.	3.4 Poprawa jakości sieci drogowej oraz uzupełnianie brakujących elementów sieci, zwłaszcza na obszarach rozwijających się.	4.4 Wzmacnianie konkurencyjności portu morskiego i lotniczego oraz poprawa zewnętrznej dostępności transportowej.
1.5 Zwiększenie bioróżnorodności zadrzewianie i zazielenianie.	2.5 tworzenie warunków do prowadzenia zdrowego i aktywnego stylu życia, rozwój sportu oraz wzrost kompetencji zdrowotnych mieszkańców.	3.5 Wdrażanie koncepcji rozwoju do wewnątrz oraz kompaktowego miasta krótkich odległości	4.5 Wzmacnianie potencjału turystycznego i rozbudowa infrastruktury czasu wolnego.

Link do uchwały i pełnego tekstu strategii poniżej

https://baw.bip.gdansk.pl/UrzadMiejskiwGdansku/document/552770/Uchwa%C5%82a-LIV_1363_22

Gdańskie Przestrzenie Lokalne ETAP 1 – OBSZARY REWITALIZACJI
Uchwała Nr XXII/607/16 Rady Miasta Gdańska z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w mieście Gdańsku.

Studium GPL jest ściśle powiązane również z innymi ważnymi opracowaniami. W sierpniu 2015 r. Rada Miasta Gdańska podjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Gdańska, do którego studium GPL ma wypracować ogólne wytyczne dla kierunków rozwoju przestrzeni publicznych (tzw. „model"- schemat funkcjonowania i rozwoju przestrzeni publicznych). Ponadto studium GPL nawiązuje do licznych opracowań dotyczących przestrzeni publicznych zrealizowanych w Biurze Rozwoju Gdańska w latach 2011-2015, takich jak studia dzielnicowe czy Studium Ogólnomiejskich Przestrzeni Publicznych (SOPP). To ostatnie opracowanie wyznaczało przestrzenie ogólnomiejskie w Gdańsku i zostało zakończone wydaniem w 2014 r. „Poradnika o przestrzeniach publicznych". GPL jest uzupełnieniem i kontynuacją prac nad przestrzeniami w skali lokalnej, nawiązuje również do opracowań zewnętrznych takich jak społeczna strategia Quo vadis Gdańsku (Gdańska Fundacja Innowacji Społecznych / Politechnika Gdańska / Sopocka Szkoła Wyższa 2015). W związku z powyższym (mnogością różnych opracowań dotyczących przestrzeni publicznych) zadaniem zespołu autorskiego jest m.in próba scalenia i ujednolicenia zawartej w nich wiedzy.

Link do pełnego tekstu dokumentu poniżej

https://geogdansk.pl/pliki/BRG/BRGu-10_Gdanskie_Przestrzenie_Lokalne_GPL/GPL-calosc.pdf

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Gdańska na lata 2024-2027 – Uchwała nr VIII/114/24 Rady Miasta z dnia 24 października 2024 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Gdańska na lata 2024-2027

Program Opieki nad Zabytkami Miasta Gdańska jest dokumentem służącym podejmowaniu planowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego przez samorząd terytorialny. Obowiązek jego opracowania wynika z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Głównym celem tego opracowania jest dążenie do znaczącej poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego położonego na obszarze gminy, w szczególności w zakresie stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych oraz zachowania krajobrazu kulturowego.

Link do uchwały i pełnego tekstu dokumentu poniżej

https://download.cloudgdansk.pl/gdansk-pl/d/202501245013/dziennik-urz-wojpom-05-11-2024-poz-4546.pdf

Studium uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Gdańska

Celem opracowania kolejnej edycji studium jest weryfikacja dotychczasowych kierunków rozwoju miasta oraz wyznaczenie nowych w związku ze zmianami uwarunkowań przestrzennych, prawnych, ekonomicznych i społecznych przy zachowaniu aktualności strategicznych elementów polityki przestrzennej, to znaczy jej celów, wizji, zasad zrównoważonego rozwoju i głównych kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ewoluują stale potrzeby mieszkańców, a miasto dysponuje teraz lepszymi narzędziami analitycznymi niż te stosowane przy opracowaniu studium z 2007 roku. Okresowa weryfikacja możliwych kierunków rozwoju miasta jest niezbędna, szczególnie w dobie tak szybko zachodzących zmian. Główne zewnętrzne przesłanki aktualizacji studium to zmiany prawa i zmiany granic miasta. Wnioski o zmianę studium i sporządzone analizy wskazują natomiast: potrzebę zmian dominującej funkcji w wybranych fragmentach miasta, dostosowania sieci placówek oświatowych do zmienionego modelu oświaty, korekty lokalizacji ośrodka usługowego dzielnicy urbanistycznej Południe, weryfikacji CPU i ZPHU, wzmocnienia regulacji przestrzeni publicznych, weryfikacji granic i rygorów OSTAB, weryfikacji polityki dotyczącej ogrodów działkowych, uwzględnienia skutków realizacji PKM, weryfikacji układu transportowego, korekty granic stref wskaźników parkingowych i wielkości tych wskaźników.
Link do uchwały i pełnego tekstu dokumentu poniżej

https://geogdansk.pl/pliki/BRG/BRGu30_Studium_uwarunkowan_i_kierunkow_zagospodarowania_miasta_Gdasnka_SUiKZP/STUDIUM_zalacznik_uchwaly.pdf

Gdański Standard Ulicy Miejskiej

Celem Gdańskiego Standardu Ulicy Miejskiej (GSUM) jest wskazanie rozwiązań organizacyjnych i rekomendacji projektowych, które doprowadzą do wyeliminowania większości problemów wskazywanych w diagnozie i wpłyną na poprawę jakości zagospodarowania przestrzeni publicznych w Gdańsku. Gdański standard Ulicy Miejskiej jest dokumentem, który ma na celu realizację polityki miasta gdańska sformułowanej w dokumentach strategicznych.

Link do uchwały i pełnego tekstu strategii poniżej

https://geogdansk.pl/pliki/BRG/BRGu13_Gdanski_Standard_Ulicy_Miejskiej_GSUM/zarzadzenie.pdf

Studium Lokalizacji Obiektów Wysokościowych

Studium Lokalizacji Obiektów Wysokościowych (SLOW) to studium urbanistyczne mające na celu rozpoczęcie szerokiej dyskusji publicznej, a następnie określenie metod postepowania z obiektami wysokościowymi (OW) w Gdańsku.

Link do uchwały i pełnego tekstu strategii poniżej

https://geogdansk.pl/pliki/BRG/BRGu-9_Studium_Lokalizacji_Obiektow_Wysokosciowych_SLOW/slow-dokument.pdf

Gdańska Polityka Zieleni

Dokument GPZ zawiera wytyczne dotyczące kształtowania zieleni w mieście i zwiększania jej dostępności dla mieszkańców. Będzie punktem wyjścia dla działań wielu jednostek miejskich oraz urbanistów tworzących plany miejscowe w Gdańsku. Gdańska Polityka Zieleni określa spójną, planową i długoterminową politykę rozwoju zielonej infrastruktury w skali ogólnomiejskiej. Obejmuje syntezę uwarunkowań z naciskiem na czynniki ryzyka zmian klimatu oraz koncepcję rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury. GPZ zawiera także rekomendacje do dokumentów planistycznych czy do sposobów realizacji zieleni.

Link do pełnego tekstu strategii poniżej

https://www.brg.gda.pl/wizje-opracowania-i-polityki-miejskie/zielen-i-woda/1797-gdanska-polityka-zieleni

Gdański model Integracji imigrantów

Przyjęcie i integracja imigrantów jest ważnym zagadnieniem, z którym mierzy się wiele miast europejskich. W Gdańsku wiemy, jak ważne jest, by wykorzystać potencjał wykształconych, aktywnych i przedsiębiorczych imigrantów, tak by mogli być częścią naszej społeczności. Gdański Model Integracji Imigrantów jest pierwszym takim dokumentem w Polsce

https://www.gdansk.pl/akcja/pdf/20160675797/gdanski-model-integracji-imigrantow-mozna-pobrac-tutaj

Uchwała krajobrazowa

Uchwała nr XLVIII/1465/18 Rady Miasta Gdańska z dnia 22 lutego 2018 r. w sprawie ustalenia zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, na terenie Miasta Gdańska

https://edziennik.gdansk.uw.gov.pl/legalact/2018/1034/

https://download.cloudgdansk.pl/gzdiz-pl/d/2023115041/poradnik-szyldowy.pdf

Dokumenty, konkursy i strategie będące w trakcie przygotowywania.

Studium Pasma Alei Grunwaldzkiej – w trakcie realizacji

Plan ogólny – w trakcie realizacji.

Trasa Gdańsk Południe-Wrzeszcz – w trakcie realizacji

Konkursy na przebudowę ul. Klonowej i Partyzantów, Projekty Gdańskich Przestrzeni Lokalnych,

Biuro Rozwoju Gdańska zorganizowało otwarte warsztaty dotyczące przekształceń tzw. Wysepki i Placu Anny Walentynowicz

Program Operacyjny ERDF i ESF

https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/programmes/2014-2020/pl/2014pl16m2op011_pl

https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_pl

Kontekst Instytucjonalny

Poziom Krajowy

Rzeczpospolita Polska jest republiką parlamentarną i państwem unitarnym, działającym na podstawie Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r. Ustrój opiera się na zasadach suwerenności narodu, demokratycznego państwa prawnego, społeczeństwa obywatelskiego, trójpodziału władzy, społecznej gospodarki rynkowej oraz poszanowania godności człowieka. Władzę w państwie sprawują: ustawodawcza (Sejm i Senat), wykonawcza (Rada Ministrów i Prezydent) oraz sądownicza (sądy powszechne i trybunały), a zasada trójpodziału władzy znajduje odzwierciedlenie także na poziomie wojewódzkim i lokalnym.

Na poziomie województwa pomorskiego Sejmik Województwa Pomorskiego (33 radnych) pełni funkcję władzy ustawodawczej: uchwala strategię rozwoju, budżet, plan zagospodarowania przestrzennego, zasady udzielania dotacji, priorytety współpracy zagranicznej oraz decyduje o udziale regionu w zrzeszeniach międzynarodowych. Wybiera on Zarząd Województwa z marszałkiem na czele (dwóch wicemarszałków i dwóch członków zarządu), który sprawuje władzę wykonawczą.

Samorząd województwa realizuje zadania o znaczeniu regionalnym, m.in. w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, polityki społecznej, wsparcia rodziny, kultury i ochrony zabytków, sportu i turystyki, ochrony środowiska, rozwoju obszarów wiejskich, transportu zbiorowego, dróg publicznych, bezpieczeństwa oraz rynku pracy i planowania przestrzennego. Zadania te wykonuje poprzez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego oraz sieć wojewódzkich instytucji (placówki oświatowe, szpitale, instytucje kultury, biblioteki, zarząd dróg, kolej metropolitalną, urząd pracy, biuro planowania i agencję rozwoju).

Poziom Lokalny

Władza ustawodawcza

Rada Miasta Gdańska (34 radnych)

jest organem stanowiącym (uchwałodawczym) i kontrolnym w mieście. Pełni więc rolę organu przedstawicielskiego w mieście, podobnie jak Sejm RP na poziomie ogólnokrajowym. Rada wybierana jest na pięcioletnią kadencję. Obecnie rada liczy 34 osoby

Przewodnicząca Rady Miasta : **Agnieszka Owczarczak**

Władza wykonawcza

Prezydent Miasta Gdańska (wójt, prezydent miasta) **Aleksandra Dulkiewicz**

Zastępcy prezydenta:

Piotr Grzelak, Piotr Borawski, Monika Chabior, Emilia Lodzińska

Sekretarz Miasta **Danuta Janczarek**

Skarbnik Miasta **Izabela Kuś**

Urząd Miasta:

Biuro Architekta Miasta[2]

zadania https://bip.gdansk.pl/urzad-miejski/Zadania-Biura-Architekta-Miasta,a,193413)

Biuro Audytu i Kontroli

Biuro ds. Nieruchomości Inwestycji Miejskich

Biuro Informatyki

Biuro Prawne

Biuro Prezydenta

Biuro Prezydenta ds. Kultury

Biuro Prezydenta ds. Sportu

Biuro Rady Miasta Gdańska

Biuro Zamówień Publicznych

Miejski Rzecznik Konsumenta

Urząd stanu Cywilnego

Wydział bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego

Wydział budżetu Miasta i Podatków

Wydział Finansowy

Wydział Geodezji

Wydział Infrastruktury

Wydział Kadr i Organizacji

Wydział Komunikacji

Wydział Polityki Gospodarczej

Wydział Programów Rozwojowych

[2] Jednostki które zostały pogrubione są kluczowe dla realizacji projektu.

Wydział Rozwoju Społecznego

Wydział Skarbu

Wydział Spraw Obywatelskich

Wydział Środowiska

Wydział Urbanistyki i Architektury

Zakres działania i wewnętrzna struktura wydziałów

https://bip.gdansk.pl/prawo-lokalne/Zakres-dzialania-i-wewnetrzna-struktura-wydzialow-urzedu,a,28231

Samorządowe Kolegium Odwoławcze

Link do Schematu organizacyjnego
https://bip.gdansk.pl/pobierz/230032/schemat_jpg_15_03_2024

Schemat organizacyjny
Urzędu Miejskiego w Gdańsku
GDAŃSK
Prezydent Miasta
Sekretarz Miasta
Zastępca Prezydenta
Zastępcy Prezydenta
Skarbnik Miasta
Zastępca Skarbnika Miasta

Jednostki Organizacyjne Miasta Gdańska :

Biuro Rozwoju Gdańska[3] (planowanie przestrzenne)

Capella Gedanensis (kultura)

Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia (kultura, sztuka)

Dom Pomocy Społecznej "Orunia"

Dom Pomocy Społecznej "Ostoja"

Dom Pomocy Społecznej "Polanki"

Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska (inwestor zastępczy GMG)

Europejskie Centrum Solidarności(kultura)

Gdańska Galeria Miejska(kultura)

Gdański Archipelag Kultury w Gdańsku (kultura)

Gdański Ogród Zoologiczny

Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży

Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień

Gdański Ośrodek Sportu

Gdański Teatr Szekspirowski (kultura)

Gdański Zarząd Dróg i Zieleni (zarządzaniem terenem dróg i terenami zielonymi)

Gdański Zespół Schronisk i Sportu Szkolnego

Gdański Zespół Żłobków (edukacja)

Gdańskie Centrum Informatyczne

Gdańskie Centrum Świadczeń

Gdańskie Centrum Usług Wspólnych

Gdańskie Nieruchomości Samorządowy Zakład Budżetowy (zarządzenie nieruchomościami należącymi do Gminy Miasta Gdańska)

Hevelianum (kultura, sztuka)

Instytut Kultury Miejskiej (kultura, sztuka)

Klub Żak (kultura, sztuka)

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku

Miejski Teatr Miniatura (kultura, sztuka)

[3] Wyblodowano instytucje lub jednostki które mają największy wpływ na dalszą realizacje proejktu i proces inwestycyjny.

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Muzeum Gdańska (kultura, sztuka)

Placówki oświatowe (edukacja)

Polski Chór Kameralny - Schola Cantorum Gedanensis (kultura, sztuka)

Powiatowe jednostki administracji zespolonej

Straż Miejska w Gdańsku (bezpieczeństwo)

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada Korzeniowskiego

Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku

Zespół Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego

Jednostki pomocnicze – Gdańsk posiada **33 Rady Dzielnic** tj :

Rada Dzielnicy Aniołki, Rada Dzielnicy Jasień, Rada Dzielnicy Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia, Rada Dzielnicy Wrzeszcz Dolny, Rada Dzielnicy Orunia-św. Wojciech-Lipce, Rada Dzielnicy Strzyża, Rada Dzielnicy VII Dwór, Rada Dzielnicy Śródmieście, Rada Dzielnicy Przymorze Małe, Rada Dzielnicy Olszynka, Rada Dzielnicy Kokoszki, **Rada Dzielnicy Nowy Port**, Rada Dzielnicy Brzeźno, Rada Dzielnicy Wyspa Sobieszewska, Rada Dzielnicy Osowa, Rada Dzielnicy Brętowo, **Rada Dzielnicy Wrzeszcz Górny**, Rada Dzielnicy Piecki- Migowo, Rada Dzielnicy Siedlce, Rada Dzielnicy Przeróbka, Rada Dzielnicy Zaspa Rozstaje, Rada Dzielnicy Orunia Górna - Gdańsk Południe, Rada Dzielnicy Matania, Rada Dzielnicy Letnica, Rada Dzielnicy Chełm

Jednostki pomocnicze gmin (j.pom.gm.) tworzy rada gminy w drodze uchwały. Rada gminy po konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy decyduje o potrzebie powołania j.pom.gm. Idea powołania j.pom.gm. wynika z zasady subsydiarności działań administracji, nakazującej wykonywanie określonych spraw i zadań oraz ich rozstrzyganie przez organy znajdujące się najbliżej człowieka - jednostki, której działania te dotyczą. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia j.pom.gm. określa statut gminy uchwalany przez radę gminy. Również do wyłącznej właściwości rady gminy należy ustalanie ich zakresu działania, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań.

Samą organizację i zakres działania j.pom.gm. określa rada gminy odrębnym statutem. Ustawa o samorządzie gminnym wymienia organy jednostek pomocniczych: organem uchwałodawczym w dzielnicy (osiedlu) jest rada; organem wykonawczym - zarząd, na czele którego stoi przewodniczący. Przewodniczący zarządu korzysta z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

Przewodniczący organu wykonawczego j.pom.gm. ma prawo udziału w pracach rady gminy, na zasadach określonych przez statut, jednak bez prawa udziału w głosowaniach; rada gminy może także ustanowić zasady, na jakich przewodniczącemu organu wykonawczego j.pom.gm. będzie przysługiwała dieta oraz zwrot kosztów podróży.

Ustawodawca podnosząc znaczenie j.pom.gm. utrzymał w sposób nie budzący wątpliwości zasadę jednolitości budżetu gminy. Wyraźnie na to wskazuje art. 51 ust. 3 u.s.g., stwierdzając, że statut

gminy określa uprawnienia j.pom.gm. do prowadzenia gospodarki finansowej, ale w ramach budżetu gminy.

Podstawy prawne

Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1197 r.

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19970780483

Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r.

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19900160095

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19900160095/U/D19900095Lj.pdf

Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r.

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19980910578

Kodeks wyborczy z dnia 5 stycznia 2011 r.

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20110210112

Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r.

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20091571240

Prawo zamówień publicznych z dnia 11 września 2019 r.

https://www.uzp.gov.pl/nowe-pzp/regulacje-pzp/prawo-krajowe

Statut Miasta Gdańska

https://download.cloudgdansk.pl/gdansk-pl/d/202308215677/tekst-ujednolicony-statutu-miasta-gdanska-wedlug-stanu-na-27-lipca-2022-r.pdf

Proces partycypacyjny i ULG (Lokalna Grupa Wsparcia)

Mapowanie interesariuszy

Proces partycypacyjny w projekcie oparty był na otwartych spotkaniach z mieszkańcami, przeprowadzeniu ankiety internetowej, powołaniu Rady Interesariuszy Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej oraz na rozpoznaniu interesariuszy przez niezależnego autora. Wnioski z nich zawarte są w dalszej części pracy.

Ankieta

W celu rozpoznania interesariuszy, w okresie od 23 stycznia 2024 r. do 29 lutego 2024 r. Biuro Architekta Miasta przeprowadziło ankietę internetową dotyczącą Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej (GDM). W ciągu sześciu tygodni, podczas których ankieta była dostępna online, udział w niej wzięło 148 osób. Ankieta składała się z 20 pytań, w tym 18 zamkniętych oraz 2 otwartych.

Podsumowanie wyników ankiety

Analiza zebranego materiału wskazuje na duże zainteresowanie tematyką Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej wśród mieszkańców Gdańska oraz mieszkańców samej dzielnicy. Choć nie wszyscy ankietowani zadeklarowali chęć aktywnego udziału w projekcie URBACT, wielu wyraziło zainteresowanie lepszym poznaniem historii i znaczenia GDM-u jako przykładu kłopotliwego dziedzictwa. Wyniki ankiety potwierdzają, że jednym z kluczowych zagadnień wymagających szczególnej uwagi jest zieleń miejska. Respondenci zwracali również uwagę na zaniedbaną estetykę przestrzeni, brak remontów budynków oraz konieczność poprawy jakości przestrzeni publicznych. Jednocześnie z odpowiedzi wynika, że mieszkańcy cenią historyczny, pieszy charakter dzielnicy, dostrzegając jego potencjał dla integracji społecznej i poprawy jakości życia. Wskazali także potrzebę tworzenia nowych przestrzeni spotkań i aktywizacji lokalnej społeczności. Wyniki ankiety w znaczący sposób wpłynęły na dalszy kształt projektu. Uznaliśmy, że musimy dostosować planowane działania do potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

Szczegóły przeprowadzonej ankiety

Charakterystyka respondentów

W ankiecie wzięło udział 148 osób w wieku od 15 do 64 lat. Najliczniejszą grupę stanowili respondenci w wieku:

40–44 lata – 28 osób,

30–34 lata – 23 osoby,

35–39 lat – 21 osób.

Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 15–19 lat – tylko jedna osoba.

Na pytanie o wykonywane zajęcie 118 osób odpowiedziało, że pracuje zawodowo, a jedynie 5 osób wskazało, że nadal studiuje lub się uczy. Spośród wszystkich respondentów 132 osoby zadeklarowały, że są mieszkańcami Gdańska.

Zaangażowanie w projekt i preferowane formy komunikacji

Na pytanie o chęć aktywnego udziału w projekcie URBACT 52% respondentów odpowiedziało pozytywnie, a 41% negatywnie.

Preferowane formy udziału w projekcie oraz zapoznawania się z tematyką kłopotliwego dziedzictwa Gdańska przedstawiały się następująco:

prelekcje tematyczne – 40 osób,

wystawy – 39 osób,

spotkania warsztatowe – 33 osoby,

inne aktywności plenerowe – 27 osób.

Jako preferowany sposób komunikacji zdecydowana większość respondentów (108 osób) wskazała kontakt mailowy.

Znajomość i odbiór GDM-u

Ankietę otwierało pytanie:

„Czy wiesz, gdzie w Gdańsku znajduje się Grunwaldzka Dzielnica Mieszkaniowa?”

Na to pytanie 90% respondentów odpowiedziało twierdząco.

Na pytanie o okres powstania GDM-u 61% badanych udzieliło prawidłowej odpowiedzi — wszyscy ci respondenci jednocześnie wiedzieli, gdzie GDM się znajduje.

Jako najbardziej charakterystyczny fragment GDM 83% ankietowanych wskazało zabudowę wzdłuż ulicy Grunwaldzkiej – od Skweru Anny Walentynowicz do ulicy Miszewskiego.

Drugie miejsce zajęło wejście do dzisiejszej Kolonii Artystów, a trzecie – wieżowiec Olimp, znany również jako Dolarowiec.

56% ankietowanych odpowiedziało pozytywnie na pytanie o ogólny odbiór obiektów związanych z GDM. Co istotne, 100% osób, które pozytywnie oceniają GDM, uważa również, że obiekty te należy odnowić.

Wspomnienia związane z GDM (pytanie otwarte)

Na pytanie otwarte dotyczące wspomnień związanych z GDM udzielono następujących odpowiedzi:

„Centrum handlowe Neptun, zakupy przedświąteczne, ciepłe pączki, bary mleczne.”

„Pamiętam wielkomiejski charakter tej zabudowy, gdy byłam dzieckiem.”

„Rodzina.”

„Wychowałam się właśnie w tej dzielnicy i martwi mnie, że nie został zrealizowany plan dotyczący prac na skwerze, gdzie postawiono pomnik Anny Walentynowicz."

„Urodziłam się tutaj i mieszkam do dzisiaj."

„Pamiętam GDM, w szczególności ul. Grunwaldzką jako ruchliwą, uczęszczaną, pełną sklepów, restauracji, barów i kawiarni — lata 50.–80. XX wieku. Obecnie wygląda to tragicznie: puste witryny i brak ludzi."

„Moje dzieciństwo i młodość – chińska restauracja i inne."

„Mój pradziadek wybudował jedną z kamienic GDM, w której obecnie mieszkam."

„Najlepiej wspominam z dzieciństwa sklepy i mały ruch samochodów na ulicach."

„Sklepy z prawdziwego zdarzenia, a nie lumpeksy."

„Księgarnia Dom Książki — bardzo dobre kiedyś miejsce."

„Wiele wspomnień, ponieważ mieszkałam w obrębie GDM w latach 1955–1982, a potem w pobliżu."

„Bardzo zapuszczona okolica. Miejska autostrada nadaje miejscu charakter rodem z trzeciego świata."

Powyższe odpowiedzi wskazują przede wszystkim na bliską relację mieszkańców z dzielnicą, poczucie przynależności oraz długie tradycje rodzinne związane z tym miejscem. Widoczny jest również niepokój respondentów dotyczący przyszłości GDM-u.

Potencjał działań popularyzatorskich

Na pytanie o chęć poznania kulisów powstania GDM-u 132 osoby odpowiedziały pozytywnie, co wskazuje na wysoki potencjał do prowadzenia działań popularyzatorskich w zakresie historii i dziedzictwa tego obszaru.

Oczekiwania, obawy i wyzwania

Osoby biorące udział w ankiecie wskazały na potrzebę ponownego wprowadzenia uporządkowanej zieleni do obszaru Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej (GDM).

83 respondentów podkreśliło potrzebę ponownego uruchomienia małych punktów rzemieślniczych, natomiast 63 osoby wskazały na konieczność odtworzenia charakterystycznych dla dzielnicy kolorowych neonów.

Historycznie GDM była obszarem przyjaznym pieszym, dlatego ankietowanych zapytano, czy dzielnica nadal jest tak postrzegana. 57% osób odpowiedziało twierdząco, co sugeruje, że mimo dużych zmian przestrzennych GDM w opinii ponad połowy respondentów zachowała swój pierwotny charakter sprzyjający ruchowi pieszemu.

Za czynnik mający najbardziej negatywny wpływ na obszar GDM uznano brak bieżących remontów – wskazały go 103 osoby. Kolejne najczęściej wymieniane problemy to:

duży ruch tranzytowy – 80 osób,

duże centra handlowe – 60 osób,

tzw. „piracka deweloperka" – 58 osób.

Przyczyny degradacji GDM – odpowiedzi otwarte

Na pytanie otwarte dotyczące przyczyn degradacji GDM respondenci udzielili następujących odpowiedzi:

„Nie spełnia obecnych oczekiwań mieszkańców i użytkowników. Podlega procesom gentryfikacji, jak większość obszarów śródmiejskich."

„Z uwagi na autostradę przebiegającą przez jej środek oraz brak świadomości, jak wyjątkowe jest to miejsce."

„Brak świadomości wartości architektury tamtych lat i wrzucenie jej do jednego worka z całą architekturą PRL."

„Brak wykorzystania lokali komunalnych do animowania dzielnicy. Duża ich część, ze względu na czynsze, stoi pusta lub jest wynajęta przez banki, co degraduje społecznie okolicę. Dodatkowo otwarcie na deweloperów (Quattro Towers, Neptun) zupełnie zaburzyło skalę GDM. Zaniedbane są też połączenia z parkiem Jaśkowej Doliny."

„Zanik handlowego charakteru usługowych parterów w wyniku powstawania obiektów takich jak Galeria Bałtycka. Utworzenie drogi przelotowej z Alei Grunwaldzkiej, która jest aleją tylko z nazwy. Droga powinna być zwężona, a zieleń uporządkowana (np. drzewa w szpalerach)."

„Brak przywiązywania wagi do estetyki otoczenia przez mieszkańców."

„Brak zainteresowania ze strony władz miasta, brak działań Policji i Straży Miejskiej, obojętność oraz brak chęci zmian ze strony firm zarządzających we wspólnotach mieszkaniowych. Ogólnie panuje wielki bałagan — każda klatka to inna wspólnota z inną firmą zarządzającą."

„Jak większość zabudowy socrealistycznej, GDM był zbyt młody, by uznać go za zabytek. Jako styl kontynuujący tradycyjne nurty architektoniczne był i jest solą w oku modernistów. Ponadto jego naturalne konotacje z ustrojem komunistycznym wywołały u starszego pokolenia negatywny obraz tego typu projektów."

„Brak dbałości o budynki i otoczenie przez wspólnoty mieszkaniowe oraz bardzo szkodliwe zagospodarowanie Alei Grunwaldzkiej, zdominowanej przez samochody."

„Brak funduszy."

Obszary wymagające największego wsparcia finansowego

Respondenci wskazali obszary, które ich zdaniem wymagają największego dofinansowania:

Zagospodarowanie terenów zielonych – 108 wskazań

Remonty budynków – 85 wskazań

Przestrzenie publiczne – 74 wskazania

Zagospodarowanie podwórek – 72 wskazania

W dalszej kolejności wskazano potrzebę wsparcia tzw. działań miękkich, takich jak:

rozwój małej lokalnej gastronomii – 66 wskazań,

tworzenie miejsc spotkań towarzyskich – 59 wskazań,

poprawa infrastruktury pieszej – 50 wskazań,

rozwój miejsc rekreacji – 21 wskazań.

Ochrona i renowacja

Na pytanie:

„Czy warto odnowić obiekty związane z GDM?"

95% respondentów odpowiedziało twierdząco.

71% badanych uznało, że obiekty te powinny zostać objęte dodatkową ochroną prawną.

Spotkania z Mieszkańcami

16.11.2023 Spotkanie założycielskie Lokalnej grupy Interesariuszy

https://www.gdansk.pl/urzad-miejski/biuro-architekta-miasta/urbact-iv-ar-c-h-ethics-i-spotkanie-lokalnej-grupy-interesariuszy,a,255472

24.11.2023 Spotkanie informacyjne

https://www.gdansk.pl/urzad-miejski/biuro-architekta-miasta/urbact-iv-ar-c-h-ethics-ii-spotkanie-lokalnej-grupy-interesariuszy-24-11-2023,a,255493

15.12.2023 Spotkanie informacyjne

https://www.gdansk.pl/urzad-miejski/biuro-architekta-miasta/urbact-iv-ar-c-h-ethics-spotkanie-informacyjne-24-11-2023,a,255828

18.04.2024 Spotkanie warsztatowe GDM o przyszłości dzielnicy w dzielnicy I

Biblioteka Manhattan

https://www.gdansk.pl/urzad-miejski/biuro-architekta-miasta/spotkanie-warsztatowe-gdm-o-przyszlosci-dzielnicy-w-dzielnicy-21-03-2024,a,262855

16.05.2024 Spotkanie warsztatowe GDM o przyszłości dzielnicy w dzielnicy II

Biblioteka Manhattan

https://www.gdansk.pl/urzad-miejski/biuro-architekta-miasta/ar-c-h-ethics-spotkanie-warsztatowe-gdm-o-przyszlosci-dzielnicy-w-dzielnicy-ii-16-05-2024,a,264338

14.09.2024 Piknik w Parku de Gaullea – spotkanie informacyjne

26.10.2024 Działania testowe na skwerze Anny Walentynowicz

https://www.gdansk.pl/urzad-miejski/biuro-architekta-miasta/spotkajmy-sie-dzis-w-gdm-dzialania-testowe-ar-c-h-ethics-w-przestrzeni-wrzeszcza,a,275570

14.06. 2025 Piknik w parku de Gaullea – spotkanie informacyjne

Spotkanie GIGDM – do zaplanowania

Spotkanie podsumowujące projekt w październiku i listopadzie – do zaplanowania

Podczas spotkań mieszkańcy oraz lokalni interesariusze wskazywali problemy, które należy rozwiązać w dzielnicy, dzielili się swoimi bolączkami, obawami i spostrzeżeniami. Dzięki tym rozmowom udało się zidentyfikować potrzeby oraz wyzwania, jakie stoją przed nami w kontekście dalszych działań projektowych. Na warsztatach zastosowano jedną z metod „**Czterech W**" (4W: Who, What, Where, Why), stanowiącą element metodyki pracy w programie URBACT. Warsztaty poświęcone były zagadnieniu „**Where**?" (Gdzie?), czyli mapowaniu najważniejszych fizycznie istniejących miejsc oraz wspomnień z nimi związanych w dzielnicy. Miejsca te mają – z różnych względów – istotne znaczenie w świadomości zbiorowej mieszkańców. Warsztaty przeprowadzono metodą **World Café**. Uczestników podzielono na dwie grupy po 12 osób. Praca odbywała się przy dwóch stolikach w sesjach trwających po 25 minut, po których grupy zamieniały się stolikami. Przy każdym stole pracowano z wykorzystaniem map, co pozwalało na bezpośrednie nanoszenie wniosków z dyskusji oraz ich umiejscowienie w przestrzeni. Przy pierwszym stoliku omawiano zagadnienia związane z tożsamością miejsca oraz dziedzictwem materialnym i niematerialnym GDM. Przy drugim stoliku skupiono się na kwestiach dotyczących przestrzeni i infrastruktury. Każdą rundę prac przy stolikach kończyło wspólne podsumowanie, podczas którego wyłaniano trzy główne wnioski, stanowiące podstawę dalszych analiz i działań w ramach projektu.

Powołanie Rady Interesariuszy Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej

Na spotkaniu w dniu 16.11.2023 powołano Rady Interesariuszy Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej jako ciało doradcze. Rada jest otwarta i dołączyć do niej może każdy chętny interesariusz. Obecnie w jej skład wchodzą mieszkańcy, przedstawiciele jednostek miejskich, jednostek pomocniczych miasta Gdańska, uczelni wyższych, placówek kulturalno naukowych, NGO, stowarzyszenia, lokalni przedsiębiorcy.

Izabela Kisiel -Kempa	Spółdzielna Budowlano -Mieszkaniowa "Wybrzeże"	
Krzysztof Mularski	Spółdzielna Budowlano -Mieszkaniowa "Wybrzeże"	
Krzysztof Koprowski	Rada dzielnicy Wrzeszcz Górny	
Joanna Małuj	Graph 31	(firma)
Klaudiusz Grabowski	Muzeum Gdańska	
Jerzy Chmielewski	Gdańskie Nieruchomości	
Małgorzata Zachowiecka	Adrrent Sp.zo.o.	(firma)
Jakub Szczepański	Politechnika Gdańska	
Katarzyna Szczepańska	Fili, Cyfrowe Muzeum Wrzeszcza	(NGO)
Natalia Koralewska	Fundacja Palma	(NGO)
Piotr Lorens	Biuro Architekta Miasta	
Grzegorz Sobczyk	Biuro Architekta Miasta	(koordynator projektu)
Paulina Borysewicz	Biuro Architekta Miasta	
Wojciech Chmielewski	Biuro Architekta Miasta	(oficer prasowy)
Iga Perzyna	Inicjatywa Miasto	(koordynator ULG, NGO)
Sylwester Galuszka	mieszkaniec	(kolonia artystów)
Katarzyna Czerniewska	Rada Miasta Gdańska	
Basia Tusk	Gdański Zarząd Dróg i Zieleni w Gdańsku	

Studium interesariuszy GDMu

Niezależnie od prowadzonych działań zleciliśmy opracowanie Studium interesariuszy GDMu które pozwoliło nam bardziej skrupulatnie zidentyfikowanie wszystkich interesariuszy projektu.

Działania edukacyjne

Przeprowadzona kwerenda w archiwach gdańskich – Archiwum Państwowym w Gdańsku oraz Archiwum Wydziału Urbanistyki i Architektury – oraz w Archiwum Akt Nowych w Warszawie przyniosła bogaty zbiór cyfrowych kopii materiałów źródłowych dotyczących budowy Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej (GDM). Zgromadzony materiał stał się podstawą działań edukacyjnych i promocyjnych w ramach projektu. Wykorzystaliśmy je w plakatach oraz broszurach projektu. Stworzyliśmy katalog obiektów i twórców, który stopniowo uzupełniany jest o nowe pozycje. W Instytucie Kultury Miejskiej przeprowadzono **cykl wykładów** poświęconych tematyce kłopotliwego dziedzictwa, które stały się impulsem do szerszego zainteresowania tym zagadnieniem przez lokalne instytucje kultury, takie jak Muzeum Gdańska czy Fundacja Palma. W efekcie współpracy Muzeum Gdańska z Biurem Architekta Miasta powstała wystawa czasowa poświęcona GDM, zorganizowana w budynku Katowni w Gdańsku (Zespół Przedbramia – oddział Muzeum Gdańska). **Wystawa** odbiła się szerokim echem: odwiedziło ją **8935**[i] osób a także opublikowano liczne artykuły prasowe, oraz powstała audycja radiowa poświęcona temu zagadnieniu. Dzięki tym działaniom mieszkańcy poszerzyli swoją wiedzę na temat GDM oraz gdańskiego kłopotliwego dziedzictwa. Fundacja Palma zorganizowała również **spacery tematyczne po GDM**, które przybliżyły zarówno mieszkańcom, jak i turystom lokalną historię tego obszaru. Dotychczasowe działania z pewnością zwiększyły rozpoznawalność GDM oraz pogłębiły wiedzę o kłopotliwym dziedzictwie gdańskiej architektury socrealistycznej wśród społeczności lokalnej.

Wykłady z cyklu Historia i Etyka

08.05.2024 „Dysonansowa historia Gdańska i Europy”. Wykład prof. Jacka Friedricha

05.06.2024 "Największa inwestycja Wybrzeża" - budowa Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej. Wykład dr Klaudiusza Grabowskiego

04.09.2024 „Grunwaldzka Dzielnica Mieszkaniowa - styl, historia, wyzwania”. Wykład Katarzyny i Jakuba Szczepańskich

11.12.2024 „GDM w świetle propagandy PRL. Mechanizmy zakrzywiania rzeczywistości”. Wykład Grzegorza Sobczyka

20.03.2025 „Fortyfikacje przeciwdesantowe Wybrzeża - kłopotliwe dziedzictwo Zimnej Wojny” Wykład dr Arkadiusza Woźniakowskiego

22.05.2025 „Blokowiska - strategie na rzecz przyszłości”. Wykład dr Gabrieli Rembarz

10.09.2025 „Dysonansowe dziedzictwo powojennej odbudowy zespołów staromiejskich” - wykład dr Łukasza Bugalskiego

15.20.2025 "O etyce i psychologii architektury miasta. Żródła i potencjał” wykłady prof. Jacek Dominiczak

Wykłady organizowane były przez Biuro Architekta Miasta i IKM. Nagrania zostały wykonane kamera zakupioną w ramach projektu Urbact Archetics i zmontowane przez firmę zewnętrzną.

Link do nagrań z przeprowadzonych wykładów:

https://www.gdansk.pl/urzad-miejski/biuro-architekta-miasta/historia-i-etyka,a,281183

Wystawa w Muzeum Gdańska

25.05.2024 r. otwarcie wystawy "Grunwaldzka Dzielnica Mieszkaniowa" w katowni - części Zespołu Przedbramia - oddziale Muzeum Gdańska

Link do relacji z wystawy poniżej:

https://www.gdansk.pl/urzad-miejski/biuro-architekta-miasta/o-gdm-w-katowni,a,264942

https://muzeumgdansk.pl/edukacja/strefa-rodziny/szczegoly/news/grunwaldzka-dzielnica-mieszkaniowa/

Artykuły w prasie lokalnej

https://www.trojmiasto.pl/historia/Jak-Wrzeszcz-z-ruin-odbudowano-Grunwaldzka-Dzielnica-Mieszkaniowa-drugim-centrum-miasta-n184291.html

https://www.trojmiasto.pl/historia/Nadmorskie-umocnienia-co-z-nich-zostalo-co-z-nimi-zrobic-n200260.html

https://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Mieszkaniec-chce-odtworzyc-oczy-Wrzeszcza-n201687.html

https://architektura.muratorplus.pl/wydarzenia/gdansk-mial-miec-swoja-nowa-hute-historie-grunwaldzkiej-dzielnicy-mieszkaniowej-opowiada-nowa-wystawa-aa-FQ53-LVNv-mpv6.html

https://infogdansk.pl/wystawa-grunwaldzka-dzielnica-mieszkaniowa-w-muzeum-gdanska/

https://pulsgdanska.pl/turystyka/grunwaldzka-na-kliszy/GuAIBfhwTptpsZ78hj56

https://www.architekturaibiznes.pl/grunwaldzka-dzielnica-mieszkaniowa-gdansk,34152.html

https://www.gdansk.pl/wiadomosci/Wystawa-o-Wrzeszczu-czasow-PRL-w-Muzeum-Gdanska,a,264754

https://audycjekulturalne.pl/jak-powstawal-powojenny-gdansk-czyli-grunwaldzka-dzielnica-mieszkaniowa/

https://informator-pomorza.pl/artykul/zobacz-jak-powstawal-powojenny-gdansk

https://www.zawszepomorze.pl/artykul/13956,w-kawiarniach-byly-wtedy-tlumy-wspolczesny-wrzeszcz-wypada-blado

https://ibedeker.pl/relacje/grunwaldzka-dzielnica-mieszkaniowa-czyli-wrzeszczanski-socrealizm/

https://ikm.gda.pl/wydarzenie/grunwaldzka-dzielnica-mieszkaniowa-styl-historia-wyzwania-w-ramach-ar-c-h-ethics-klopotliwe-dziedzictwo-cykl-wykladow-o-historii-i-etyce-w-architekturze/

Audycja radiowa

https://radiogdansk.pl/audycje/strefa-historii/2024/05/10/czy-wiesz-gdzie-jest-grunwaldzka-dzielnica-mieszkaniowa/

Ankieta internetowa

https://download.cloudgdansk.pl/gdansk-pl/d/202405229926/podsumowanie-ankiety-internetowej-gdm.pdf

Zidentyfikowane potrzeby i wyzwania

Warsztaty otwarte z mieszkańcami, zorganizowane w ramach projektu **URBACT AR.C.H.ETHICS**, pozwoliły zidentyfikować **główne problemy, wyzwania oraz potrzeby** związane z wytypowaną przestrzenią Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej. Dyskusje prowadzone z lokalną społecznością i interesariuszami stały się podstawą do określenia kierunków przyszłych działań projektowych i strategicznych.

Wyzwania

- **Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu** – ograniczenie ruchu samochodowego, poprawa dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Aleja Grunwaldzka postrzegana jest jako bariera komunikacyjna dla ruchu pieszego.

- **Niedostateczna dostępność** usług lokalnych – mała liczba małych punktów usługowych, gastronomicznych i rzemieślniczych.
- **Wyludnianie się dzielnicy** – spadek liczby stałych mieszkańców, zmniejszająca się dostępność usług lokalnych, brak remontów.
- **Rozdrobniona własność i skomplikowana sytuacja prawna obiektów** – utrudniająca miastu podejmowanie działań inwestycyjnych. Budynki w dużej części należą do właścicieli prywatnych i spółdzielni, z udziałem gminy jako mniejszościowego współwłaściciela. Przestrzenie publiczne (chodniki, drogi lokalne, place, podwórka, skwery, parki, zieleńce) znajdują się w dużej mierze w zarządzie gminy.
- **Brak spójnego programu** renowacji i konserwacji obiektów należących do kłopotliwego dziedzictwa.
- **Tranzytowy charakter dzielnicy** – potrzeba przekształcenia obszaru w dzielnicę o zróżnicowanej, zrównoważonej ofercie, przyciągającej mieszkańców. Główna arteria – Aleja Grunwaldzka – przecinająca obszar interwencji, jest własnością Skarbu Państwa.
- Kryzys uchodźczy i migracyjny, polaryzacja społeczna oraz zjawisko „**bookingnizacji**" (migracja stałych mieszkańców w kierunku najmu krótkoterminowego), prowadzące do zaniku lokalnych więzi.
- **Bariery komunikacyjne** – zamknięte współcześnie przejścia i bramy, przestrzeń publiczna niedostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i rodziców z wózkami; zbyt mała liczba przejść dla pieszych.
- **Presja inwestycyjna** i brak zintegrowanego planowania przestrzennego.

Potrzeby

- **Współpraca międzyinstytucjonalna** w celu pozyskania i digitalizacji materiałów źródłowych dotyczących dziedzictwa.
- **Edukacja** na temat lokalnego kłopotliwego dziedzictwa kulturowego.
- **Przeprowadzenie badań naukowych** nad lokalnym dziedzictwem kłopotliwym.
- **Stworzenie programu dofinansowania** prac konserwatorskich i robót budowlanych.
- Widoczna potrzeba większego dialogu miasta z interesariuszami, w tym mieszkańcami, organizacjami i instytucjami.
- **Spójny program zarządzania kłopotliwym dziedzictwem** – obejmujący aspekty konserwatorskie, własnościowe i planistyczne.
- **Inwestycje lokalne odpowiadające aktualnym potrzebom mieszkańców**, np. budowa basenu.
- **Modernizacja** niedoinwestowanych i zdegradowanych przestrzeni lokalnych („kwartały wstydu").
- **Zwiększenie atrakcyjności usługowej dzielnicy**, co pozwoliłoby ograniczyć jej tranzytowy charakter.
- Działania przeciwdziałające **wykluczeniu cyfrowemu**.

- Zwiększenie **dostępności** małych usług i punktów rzemieślniczych.
- Przywrócenie **integralności** przestrzennej dzielnicy.
- Kompleksowe zagospodarowanie placu Anny Walentynowicz.
- Zwiększenie **atrakcyjności przestrzeni publicznych** dla pieszych.
- Zwiększenie jakości w tym utrzymywanie w należytym stanie **zieleni śródmiejskiej**.

Główne wyzwania integracji

- Działania przeciwdziałające wykluczeniu cyfrowemu.
- Zwiększenie dostępności małych usług i punktów rzemieślniczych.
- Przywrócenie integralności przestrzennej dzielnicy.
- Kompleksowe zagospodarowanie placu Anny Walentynowicz.
- Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych dla pieszych.
- Zwiększenie udziału zieleni śródmiejskiej.

Akcje testowe

1. Działania edukacyjne mające na celu zwiększenie wiedzy interesariusza (statycznego mieszkańca miasta) o Kłopotliwym Dziedzictwie Gdańska. W ramach tych działań planujemy przeprowadzić:

   - cykl wykładów z Historii i Etyki w trakcie których zaproszeni przez nas eksperci w swoich dziedzinach przybliżą mieszkańcom temat Kłopotliwego Dziedzictwa i dysonansów z nim związanych.

   - otworzyć wystawę o Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej we współpracy z Muzeum Gdańska

   - zwiększenie rozpoznawalności obiektów zespołów urbanistycznych poprzez publikowane w Internecie i mediach społecznościowych artykułów tematycznych dotyczących lokalnego Kłopotliwego Dziedzictwa.

   - pop up – jedno dniowy dom kultury na placu Anny Walentynowicz. Zbadanie czy taka inicjatywa jest potrzeba i dobrze widziana na terenie GDMu

2. Działania społeczne :

   - zbudowanie pozytywnych relacji interesariuszy poprzez wspólną zabawę i rozrywkę - festyny, potańcówki, kino letnie, spacery poznawczo-badawcze, warsztaty rękodzieła, konkursy, plebiscyty, wystawa plenerowa na terenie GDMu

   - zawiązanie lokalnych grup tematycznych - na bazie wspólnych potrzeb, pasji, zainteresowań - poprzez organizację współpracy z różnymi instytucjami i placówkami branżowymi,

   - wzmocnienie lokalnych grup sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych działań: sprzątanie podwórka, grill sąsiedzki, konkursy familijne, jarmark podwórkowy, wyprzedaż garażowa

3. Działania planistyczne :

   - Zwiększenie ochrony GDMu

   - sporządzenie dokumentu zawierającego wytyczne do rewaloryzacji, konserwacji i modernizacji obiektów i układów urbanistycznych

4. Zwiększanie atrakcyjności:

- uruchomienie pilotażowego programu we współpracy z Gdańskimi Nieruchomościami. mającego na celu udostępniania lokali gminnych na cele małych punktów usługowych po preferencyjnych stawkach

Niezależne inicjatywy:

- Kolonia artystów
- Spotkajmy się dziś w kinie
- Fundacja most – Dom książki
- Akcja “wrze” w obronie Manhatannu
- Duża aktywność mieszkańców Siedlec
- :Nowy socrealizm”

Sekcja 2

Wizja

„**Przyszłości w przeszłość**" – to hasło najlepiej oddaje naszą wizję działań w ramach projektu URBACT ARCHETICS, do którego Gmina Miasta Gdańska wraz z Biurem Architekta Miasta przystąpiła, aby w pełni rozpoznać lokalne kłopotliwe dziedzictwo kulturowe i wykorzystać jego potencjał do budowania świadomości społecznej oraz zrównoważonego rozwoju dzielnicy. Celem naszych działań jest aktywizacja społeczności lokalnej i instytucjonalnej na rzecz rewitalizacji i rewaloryzacji pojedynczych obiektów kulturotwórczych oraz historycznych układów urbanistycznych. Planujemy zachęcić lokalnych badaczy do pogłębiania badań na temat dziedzictwa kłopotliwego oraz zaangażować mieszkańców w proces planowania i wdrażania zmian odpowiadających ich rzeczywistym potrzebom. Pragniemy, aby dzielnica GDM znów tętniła życiem – stała się miejscem dobrze skomunikowanym na wszystkich poziomach: pieszym, rowerowym, kołowym i szynowym. Przestrzeń publiczna powinna być przyjazna, dostępna i pozbawiona barier architektonicznych, dostosowana również dla potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Dążymy do odnowienia dawnych budynków i przywrócenia im pierwotnego blasku, z poszanowaniem ich pierwotnych form. Chcemy, aby stanowiły one inspirację dla nowych inwestycji, które w sposób zrównoważony i harmonijny uzupełnią puste przestrzenie w strukturze urbanistycznej dzielnicy. Zależy nam na zahamowaniu procesów degradacyjnych, takich jak przeskalowane inwestycje czy nieprzemyślane remonty i adaptacje, które niszczą nie tylko same obiekty, ale także ich kontekst urbanistyczny i społeczny. Zachowane obiekty kłopotliwego dziedzictwa powinny zostać odnowione i zaadaptowane do nowych funkcji, z poszanowaniem ich historycznego kontekstu oraz wartości symbolicznej. Ważnym elementem naszych działań będzie rewaloryzacja zdegradowanych przestrzeni publicznych poprzez:

- zwiększenie dostępności dla pieszych,
- wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni,
- likwidację nadmiaru powierzchni utwardzonych (tzw. betonozy),
- przywracanie przestrzeni zielonych zaadaptowanych wcześniej na inne funkcje.

Zieleń i wysokiej jakości przestrzenie publiczne stanowią kluczowy element wizji dzielnicy przyjaznej mieszkańcom. Nasze działania obejmą także uzupełnienie tkanki miejskiej o nowe obiekty użyteczności publicznej, takie jak domy kultury, biblioteki czy domy sąsiedzkie. Planujemy również opracowanie spójnych wytycznych konserwatorskich dla obiektów i zespołów zabudowy o znaczeniu historycznym.Chcemy przeciwdziałać migracji mieszkańców dzielnicy, wspierając działania społeczne i gospodarcze. Rozwój lokalnych atrakcji usługowych, gastronomicznych i kulturalnych ma ograniczyć tranzytowy charakter dzielnicy oraz zachęcić mieszkańców do pozostania i aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnym. Ważnym elementem naszej wizji jest

również uspokojenie ruchu kołowego na rzecz transportu publicznego i pieszego. Wspólnie z organizacjami pozarządowymi planujemy rozbudowę oferty kulturalnej, której osią tematyczną będzie kłopotliwe dziedzictwo – poprzez wystawy, działania edukacyjne, artystyczne i społeczne. Kluczową rolę odegra także digitalizacja i archiwizacja zachowanych źródeł historycznych oraz utrwalanie dziedzictwa niematerialnego: wspomnień i historii mieszkańców, w tym szczególne podkreślenie roli kobiet w procesie powojennej odbudowy i społecznej integracji poprzez pracę i edukację. Naszym celem jest również zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych – zwłaszcza zielonych, na placach i skwerach – aby były one postrzegane jako przyjazne, estetyczne i bezpieczne miejsca codziennego życia. Wizja ta może zostać zrealizowana wyłącznie dzięki ścisłej współpracy wszystkich interesariuszy dzielnicy GDM, z ich aktywnym udziałem w planowaniu i wdrażaniu przemian. Powołana w ramach sieci ARCHETICS Lokalna Grupa Wsparcia (ULG) stale się rozwija, stanowiąc silne zaplecze społeczne dla naszych działań. Jej członkowie – wolontariusze, mieszkańcy, przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych – wspólnie realizują ideę zarządzania wspólnym dobrem, w której każdy głos ma znaczenie, a przestrzeń i środowisko traktowane są jako wspólny zasób.

Wyzwania

Dziedzictwo socrealizmu w Gdańsku – wyzwania i potrzeby reinterpretacji

Szczególną cechą Gdańska jest brak powszechnego skojarzenia architektury stalinowskiej z samym reżimem komunistycznym, którego epoka postrzegana jest jako mroczna i krwawa. Choć architektura socrealistyczna realizowała przede wszystkim ambicje i cele propagandowe władz komunistycznych, w Gdańsku w dużej mierze opierała się ona na rozwiązaniach znanych jeszcze z okresu przedwojennego. Zarówno przedwojenni profesorowie, jak i nowo wykształceni projektanci inspirowali się zasadami modernizmu, przez co klasycystyczne cechy socrealizmu często miały charakter czysto stylistyczny, stanowiąc dodatek do wcześniej zaprojektowanych przedwojennych struktur urbanistycznych. Dla starszych mieszkańców Gdańska budynki z okresu socrealizmu mają ładunek emocjonalny – kojarzą się z entuzjazmem powojennej odbudowy oraz ich własną młodością. Architektura i urbanistyka tego okresu, łączące elementy nowoczesności z tradycją, podkreślające znaczenie zieleni, przestrzeni i dostępności pieszej, są dziś często pozytywnie oceniane i wskazywane jako kierunek wart kontynuacji. W Polsce komunizm kojarzy się przede wszystkim z wielkimi modernistycznymi osiedlami mieszkaniowymi z lat 60. i 70., przez co społeczeństwo nie zawsze potrafi właściwie zidentyfikować architekturę epoki stalinowskiej ani docenić historycznej wartości dziedzictwa socrealistycznego i modernistycznego.

Konieczne jest zatem zwiększenie społecznej świadomości dotyczącej dziedzictwa dysonansowego, w tym w szczególności jego obecności i znaczenia w przestrzeni Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej (GDM).

Zmiany funkcjonalne i społeczne

Współcześnie funkcja dzielnicy ulega znacznym przemianom. Coraz więcej młodych ludzi, zwłaszcza rodzin z dziećmi, wyprowadza się na przedmieścia z powodu wysokich kosztów nieruchomości w centrum. Pociąga to za sobą codzienne, często długie dojazdy do pracy i szkół. Dawne dzielnice mieszkaniowe się wyludniają, a ich stali mieszkańcy się starzeją. Brakuje pokoleniowej wymiany w budynkach mieszkalnych, a funkcje mieszkaniowe są wypierane przez funkcje komercyjne, biurowe oraz wynajem krótkoterminowy. Skutkiem tych procesów jest presja na rozwój transportu indywidualnego, powstawania nowych miejsc parkingowych który odbywa się kosztem zieleni, przestrzeni publicznych i usług dostępnych pieszo. Dawne osiedla robotnicze były powiązane z zakładami przemysłowymi, które dziś już nie istnieją lub mają zupełnie inny charakter technologiczny. Budynki mieszkalne, dawniej należące do zakładów pracy, miasta lub państwa, zostały chaotycznie sprywatyzowane w okresie transformacji ustrojowej, co znacząco utrudnia ich efektywne zarządzanie i modernizację. Większość budynków nie należy obecnie do gminy, co ogranicza możliwości ingerencji miasta oraz przeprowadzania kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Przestrzeń publiczna, będąca w rękach miasta, staje się więc głównym obszarem interwencji, ponieważ inwestycje w tej sferze mają największe szanse powodzenia.

Degradacja przestrzeni publicznych i obiektów kultury

Dawne tereny rekreacyjne, które pierwotnie służyły mieszkańcom, są obecnie często grodzone, przekształcane w parkingi lub podlegają nieformalnej prywatyzacji. Prywatyzacja objęła także wiele obiektów pełniących niegdyś funkcje publiczne, co doprowadziło do utracenia ich roli społecznej. Przykładem jest kino miejskie „Leningrad”, niegdyś miejsce wydarzeń festiwalowych – obecnie całkowicie wyburzone, z zachowaniem jedynie fasady, wkomponowanej w bryłę hotelu. Kolejnym przykładem jest Morski Dom Kultury w Nowym Porcie, który pierwotnie należał do Zarządu Portu, a obecnie znajduje się w rękach prywatnego właściciela, który doprowadził obiekt do ruiny poprzez wieloletnie zaniedbania. W dzielnicy GDM nie zrealizowano również planowanych obiektów, takich jak dom kultury czy kino miejskie. Nie zostały one zastąpione nowymi inwestycjami, ani publicznymi, ani prywatnymi. W efekcie powstał deficyt obiektów kulturalnych, mimo że ich realizacja była planowana już w czasach PRL. Miasto częściowo wypełniało ten deficyt adaptując budynek dawnej łaźni na nowy dom kultury, galerię sztuki. Zarówno badania archiwalne, jak i wywiady z mieszkańcami wskazują, że wiele współczesnych problemów – zwłaszcza transportowych – mogłoby zostać uniknięte, gdyby zrealizowano projekty urbanistyczne z epoki stalinowskiej. Niedokończone inwestycje oraz brak istotnych

funkcji społecznych i kulturalnych sprawiają, że GDM nie może dziś w pełni wykorzystać swojego potencjału jako zintegrowana i zrównoważona część miasta.

Presja inwestycyjna i zagrożenia przestrzenne

Atrakcyjny teren górnego Wrzeszcza podlega rosnącej presji inwestycyjnej. Dobrym przykładem jest Budynek Centrum Handlowego Manhattan, wybudowany w 2004 roku. Choć nie jest on bezpośrednim przedmiotem działań projektowych, jego lokalizacja sprawia, że stanowi istotny element przestrzeni Wrzeszcza. Plany inwestycyjne nowego właściciela mogą rodzić poważne zagrożenia zarówno dla lokalnej społeczności, jak i dla ładu przestrzennego dzielnicy. Mieszkańcy obawiają się przede wszystkim utracenia funkcji społecznych, jakie pełnił dotychczas budynek – w szczególności likwidacji filii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej imienia Josephfa Conrada Korzeniowskiego która stanowi centrum spotkań. Z urbanistycznego punktu widzenia ryzyko stanowi możliwość realizacji nowej, przeskalowanej inwestycji, która mogłaby zakłócić charakter tej części Wrzeszcza. Dodatkowym zagrożeniem jest brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, co otwiera drogę do niekontrolowanych zmian funkcji i formy zabudowy tego terenu.

Dysonans

Zauważono, że to nie historia, styl ani kontekst polityczny są źródłem dysonansu, lecz właśnie zmiany formy i funkcji, utrata ciągłości lokalnej tożsamości, zwłaszcza odpływ mieszkańców. To teraźniejszość, z rosnącą presją inwestycyjną, jest postrzegana jako dysonans wobec przeszłości — a nie odwrotnie. Największy dysonans wywołuje zaniedbanie i brak szacunku wobec zabytków — tym większy, im bardziej widoczna jest wysoka jakość dawnych projektów i wykonania. Brakuje ogólnej wizji i komunikacji na wielu poziomach. Wysoka presja inwestycyjna. Bariery komunikacyjne ograniczające dostępność — zarówno w sensie fizycznym (ulice, budynki), jak i symbolicznym. Rozdrobniona własność stanowi ogromne wyzwanie dla miasta, bowiem większość budynków jest własnością prywatną z udziałem mniejszościowym miasta. Własność miasta ogranicza się do pojedynczych budynków, lokali usługowych i przede wszystkim przestrzeni publicznych.

Odpowiedz na problemy

- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu

- tworzenie przestrzeni i nowych form spotkań

- Utrzymanie istniejących funkcji prospołecznych oraz odzyskanie utraconych funkcji w przestrzeni publicznej.

- Ukierunkowanie działalności grup i osób korzystających z tych miejsc i instytucji.

Możliwości

Mimo wieloletnich zaniedbań oraz niekorzystnych społecznie inwestycji, Grunwaldzka Dzielnica Mieszkaniowa (GDM) wciąż zachowuje wysoką jakość urbanistyczną i architektoniczną. Dobrej jakości zabudowa zrealizowana w latach 50. i 60. XX wieku skutecznie stawia opór presji inwestycyjnej, a sama dzielnica pozostaje ponadczasowym przykładem zrównoważonego planowania. Architektura GDM została umiejętnie wkomponowana w przestrzeń miejską, łącząc tereny zielone z funkcjami użyteczności publicznej oraz dobrze zaprojektowanymi przestrzeniami wspólnymi. W ostatnich latach obserwuje się rosnącą świadomość wartości architektury socrealistycznej w Polsce. Coraz więcej środowisk naukowych, artystycznych i społecznych dostrzega znaczenie powojennej architektury i urbanistyki, które były świadkami rozwoju socjalizmach, narodzin demokracji, przemian społecznych, które ostatecznie doprowadziły do upadku systemu komunistycznego. Rodząca się moda na socrealizm – zarówno wśród badaczy, jak i w kulturze popularnej – stwarza realną szansę na ocalenie tych obiektów i ich reinterpretację w nowym kontekście miejskim. Lokalizacja wielu uczelni wyższych w bezpośrednim sąsiedztwie GDM stwarza wyjątkową szansę na ożywienie dzielnicy. W Trójmieście działa 13 uczelni wyższych, na których studiuje ponad 78 tysięcy studentów. Obecność tak licznej grupy młodych ludzi stanowi impuls do powstawania nowych miejsc spotkań towarzyskich – pubów, kawiarni, restauracji, klubów oraz małych zakładów usługowych – które mogą nadać przestrzeni nową dynamikę i poprawić jej funkcje społeczne. Coraz większe zainteresowanie historią dzielnicy oraz

spacerami tematycznymi sprzyja rozwojowi lokalnych fundacji i stowarzyszeń, takich jak Fundacja Palma czy Cyfrowe Muzeum Wrzeszcza. Wokół tych działań rodzi się lokalny patriotyzm — dobrze rozumiana troska o dziedzictwo i tożsamość miejsca. Wrzeszcz ma również silne dziedzictwo artystyczne i kulturalne. Z dzielnicami Gdańska związanych było wielu artystów, aktorów, pisarzy i muzyków, którzy mieli znaczący wpływ na kulturę lokalną, ogólnopolską, a także niemiecką po II wojnie światowej. Szczególnym zjawiskiem była unikalna scena rockowa polskiego Wybrzeża, która do dziś pozostaje ważnym elementem lokalnej tożsamości. Ikoniczne budynki GDM, takie jak Cristal, Dolarowiec czy Dom Książki, przyciągają nowych najemców, a wraz z nimi pojawiają się nowe funkcje społeczne i kulturalne – np. teatr Mostownia. Przykłady te pokazują, że adaptacja i ponowne wykorzystanie istniejących struktur to realny kierunek rozwoju zgodny z europejskimi politykami miejskimi, które stawiają na zrównoważony rozwój i ochronę dziedzictwa. Nowoczesne strategie urbanistyczne – m.in. koncepcja miasta 15-minutowego (zielonego, inkluzywnego i dostępnego) – nie odbiegają znacząco od rozwiązań zastosowanych w powojennych projektach GDM. W wielu aspektach założenia urbanistyczne tej dzielnicy wyprzedzały swoje czasy, stając się dziś cenną inspiracją dla współczesnych działań rewitalizacyjnych.

Strategiczne cele

- nawiązanie współpracy instytucjonalnej, Instytut Kultury Miejskiej, Muzeum Gdańska, Politechnika Gdańska, Archiwum Państwowe w Gdańsku, Archiwum Akt Nowych w Warszawie , Fundacja Palma, Inicjatywa Miasto, Gdańska Biblioteka Polskiej Akademii Nauk, Archiwum Wydziału Urbanistyki i Architektury w Gdańsku. Gdański Zarząd Dróg i Zieleni w Gdańsku. Gdańskie Nieruchomości.

- digitalizacja materiałów źródłowych w celu utrwalenia i rozpoznaniu tematu

- działania edukacyjne w formie otwartych wykładów dotyczących kłopotliwego dziedzictwa

- zwiększenie wiedzy mieszkańców o kłopotliwym dziedzictwie.

- zaangażowanie mieszkańców dzielnicy do wskazania potrzeb i niezbędnych inwestycji.

- zwiększenie oferty kulturalnej na terenie GDMu

- zwiększenie ochrony konserwatorskiej GDMu (do zrobienia)

- publikacja zebranych danych w przystępnej formie o GDM na GeoGdansku jako warstw lub storymap. (do zrobienia)

- publikacja książki o GDMie (do zrobienia)

Zwiększenie rozpoznawalności

- ankieta internetowa

- otwarte spotkania z lokalną grupą interesariuszy

- spotkania informacyjne

- otwarte wykłady w IKM o Kłopotliwym dziedzictwie

- opublikowanie na stronie biura filmów dostępnych dla każdego z przeprowadzonych wykładów

- artykuły o GDM-ie, audycje o GDM-ie

- posty w mediach społecznościowych (facebook, instagram, youtube)

- Geoankieta (mieszkańcy w niej wskazywać będą jakie inwestycje wg nich są potrzebne w dzielnicy i w jakim miejscu.) Na podstawie ankiety wskazane zostaną projektu do realizacji.

- wydanie Książki o GDM po zakończeniu projektu (do zrobienia)

Zwiększenie ochrony obiektów

- przekazanie gotowych materiałów do PWKZ w celu zwiększenia ochrony GDMu

- po zwiększeniu ochrony przez PWKZ włączenie ochrony GDM do strategii Miejskiej.

Interpretacja Historii

- spojrzenie na historię GDMu w sposób neutralny - wskazać obostrzenia prawne wynikające z promowania reżymów totalitarnych

Sekcja 3

Ta sekcja przedstawia zestaw działań, które mają zostać wdrożone w ramach Zintegrowanego Planu Działania (IAP), zgodnie z wizją i celami strategicznymi zdefiniowanymi w sekcji 2. Każdy z celów strategicznych zawiera konkretne działania , które opracowane zostały we współpracy z Lokalną Grupa Wsparcia (ULG) oraz w oparciu o analizę kontekstu lokalnego i doświadczenia zdobyte w ramach międzynarodowej współpracy sieci URBACT.

Działalność edukacyjna

Chcielibyśmy kontynuować naszą działalność edukacyjną poprzez organizację wykładów otwartych. W ciągu roku jesteśmy w stanie zorganizować sześć wykładów dostępnych dla szerokiej publiczności. Wykłady będą nagrywane i udostępniane w Internecie. Dzięki zawartej umowie z Instytutem Kultury Miejskiej (IKM) nie ponosimy kosztów wynajmu sali wykładowej, co znacząco obniża koszty przedsięwzięcia. Główne wydatki będą dotyczyć nagrywania i montażu materiałów filmowych oraz wynagrodzeń dla wykładowców. Działanie to zostało przetestowane w trakcie trwania projektu. W opinii organizatorów kontynuowanie wykładów otwartych jest wysoce pożądane, ponieważ podnosi świadomość społeczną na temat dziedzictwa dysonansowego.

Cel 1: Podnoszenie świadomości mieszkańców o dziedzictwie socrealizmu i jego reinterpretacja

Działanie 3.1 – **Otwarte Wykłady** dotyczy gdańskiego dysonansowego dziedzictwa i architektury powojennej. Wykłady nagrywane i publikowane na stronie internetowej BAMu.

Opis: Cykl otwartych wykładów ukazujących historię architektury socrealistycznej w Gdańsku (np. GDM, MDK, Dolarowiec, Cristal, osiedle Siedlce II, osiedle Karola Marksa, itp).

Grupy docelowe: mieszkańcy, studenci, uczniowie, turyści

Odpowiedzialni: Biuro Architekta Miasta, Instytut Kultury Miejskiej,

Tematy horyzontalne:

Green: niskoemisyjne materiały, wydarzenia bez plastiku.

Gender: równowaga płciowa wśród wykładowców i poruszanych tematów.

Digital: wykłady w formie cyfrowej dostępny w sieci, multimedia.

Etapy: organizatorzy zespół BAMu

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Organizacja zespołu ds. wykładów + jego finansowanie (IT, wykładowcy)	1 rok	środki miejskie + granty
Nagranie i digitalizacja wykładów	1 rok	środki miejskie + granty
Promocja, Kampania medialna,	1 rok	BAM
Rozwój technologiczny i utrzymanie treści strony online	2 lata	środki miejskie + granty

Digitalizacja

Digitalizacja materiałów źródłowych. Przeprowadzona kwerenda dała ogromną wiedze na temat budowy GDMu ale wciąż jest to kropla w morzu potrzeb. Nie udało nam się zdigitalizować wszystkich odnalezionych materiałów. W trakcie projektu udało nam się pozyskać ok 20% materiałów. Dostęp do materiałów jest utrudniony. Archiwa są rozsiane w różnych instytucjach na terenie Polski (m.in. w Warszawie). Chcielibyśmy cały dostępny materiał dotyczący GDM scalić w formie cyfrowej i opublikować w sieci. Mamy stronę internetową oraz platformę GeoGdańsk na której możemy zaprezentować kłopotliwe dziedzictwo zarówno w formie przestrzennej (obszary inwestycji) a także konkretne budynki, zdjęcia plany). Z uwagi na bezpieczeństwo informacje o nich ograniczymy od przestawianie fasady (przedniej, tylnej), zagospodarowania terenu oraz zdjęć archiwalnych. Ze względu bezpieczeństwa nie będziemy prezentować rzutów budynku prezentujące ich współczesne wnętrza.

Cel 1: **Gromadzenie, porządkowanie i upowszechnianie** historii oraz pamięci związanych z dziedzictwem socrealizmu w Gdańsku

Działanie 3.2 – Cyfrowy Portal poświęcony Dziedzictwu Architektury Powojennej

Opis:

Stworzenie interaktywnej platformy internetowej poświęconej historii Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej (GDM) i powojennej urbanistyce Gdańska. Portal będzie pełnił funkcję repozytorium materiałów archiwalnych, fotograficznych i kartograficznych oraz narzędzia do tworzenia nowych treści (np. relacji mieszkańców), czyniąc lokalną historię bardziej dostępną i angażującą.

Grupy docelowe:

- badacze i architekci
- nauczyciele i uczniowie szkół średnich i podstawowych
- mieszkańcy Gdańska zainteresowani historią miasta
- nowi mieszkańcy i turyści

Kanały finansowania:

(fundusze miejskie, programy krajowe, URBACT, granty MKiDN / NCK / UE)

Podmioty odpowiedzialne i partnerzy:

- Biuro Architekta Miasta Gdańska
- Archiwum Państwowe w Gdańsku, Muzeum Gdańska
- uczelnie wyższe (Politechnika Gdańska, Uniwersytet Gdański, Akademia Sztuk Pięknych)
- fundacje lokalne i stowarzyszenia

Tematy horyzontalne:

Green: ekologiczne serwery, optymalizacja danych

Gender: inkluzyjny język, reprezentacja historii kobiet i mniejszości

Digital: dostępność i responsywność

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Organizacja zespół, interdyscyplinarnego (historycy, IT, edukatorzy) i jego finansowanie	1 rok	środki miejskie + granty
Badania i digitalizacja, kwerenda i przegląd archiwów	Zakładamy że pełna kwerenda będzie trwała 2 lata, pierwsze rezultaty po 2 mc	środki miejskie + granty
Zbadania możliwości wykorzystania już istniejącego portalu GeoGdańsk do prezentowania materiałów źródłowych lub zaprojektowanie nowego portalu, identyfikacja wizualna	2 lata	Zespół IT, W przypadku nowego produktu podwykonawcy wyłonieni w konkursie przetargu
Rozwój technologiczny i treści Portal online, wprowadzone materiały	2 lata , m-ce 7–12	zespół IT i zespół redakcyjny
Promocja i utrzymanie, Kampania medialna, aktualizacje	Od roku 3	BAM

Działanie 3.3 – **Zbieranie i upowszechnianie relacji ustnych mieszkańców** Gdańska

Opis:

Utworzenie „Biblioteki Pamięci z Czasów Odbudowy ” — zbieranie relacji mieszkańców (audio, wideo) dotyczących okresu powojennego i życia w powojennym Gdańsku w GDM/MDK. Materiały będą przetwarzane w formie podcastów, wystaw dźwiękowych i publikacji cyfrowych. Docelowo materiał przekazany będzie do Muzeum Gdańska jako lokalnego ośrodka edukacyjnego

Grupy docelowe:

seniorzy

młodzież szkolna

badacze, dziennikarze, lokalne media

Kanały finansowania:

(budżet gminy, granty, NCK, MKIDN, programy pamięci kulturowej UE)

Podmioty odpowiedzialne:

BAM, Muzeum Gdańska

Instytut Kultury Miejskiej

Radio Gdańsk / uczelniane

organizacje pozarządowe

Tematy horyzontalne:

Green optymalizacja danych, ekologiczne archiwizowanie

Digital uwzględnienie perspektywy kobiet, równowaga w reprezentacji

Gender podcasty i platformy streamingowe

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Organizacja zespół ds. historii mówionej i jego finasowanie	1 rok	środki miejskie i granty
Metodyka zbierania pamięci, Standard wywiadów, archiwizacji	1 rok , m-ce 1–6	eksperci zewnętrzni lub szkolenie dla pracowników BAM lub Muzeum Gdańska
Opracowanie cyfrowe, montaż	2 mc od czasu pozyskania pierwszego materiału	eksperci zewnętrzni lub szkolenie dla pracowników BAM lub Muzeum Gdańska
Pierwsza kolekcja 20 wywiadów audio/wideo	2 lata, m-ce 6–12	sprzęt nagraniowy
Publikacja i promocja, Podcasty, wydarzenia lokalne	2 lata	Muzeum Gdańska, Radio Gdańsk, IKM
Finasowanie utrzymania pozyskanego zasobu	2 lata	BAM + NGO

Działanie 3.4 – **Badania architektoniczne i urbanistyczne** architektury powojennej (GDM i MDK)

Opis: Systematyczne i długofalowe badania nad architekturą socrealizmu w Gdańsku prowadzone przez studentów architektury i historii sztuki. Publikacja wyników w georeferencyjnych aplikacjach (mapy cyfrowe, aplikacje miejskie).

Grupy docelowe: studenci, mieszkańcy, turyści.

Odpowiedzialni: uczelnie (PG, UG, ASP), Biuro Architekt Miasta, Archiwa Państwowe.

Tematy horyzontalne:

Green: cyfrowe repozytoria zamiast papieru.

Digital: integracja z mapami i aplikacjami.

Gender jednolite i egalitarne spojrzenie na twórców i uczestników

Etapy: ustalenie rocznych celów, badania archiwalne, publikacja i prezentacja wyników.

Etapy realizacji: finansowanie → przygotowanie → wdrożenie → ewaluacja → utrzymanie

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Organizacja zespół ds. badań architektoniczno urbanistycznych i jego finasowanie	1 rok	środki miejskie i granty
Metodyka zbierania danych i ustalenie Standardów publikacji i archiwizacji	1 rok, m-ce 1–6	eksperci zewnętrzni lub szkolenie dla pracowników BAM lub Muzeum Gdańska
Opracowanie cyfrowe, montaż	2 mc od czasu pozyskania pierwszego materiału	eksperci zewnętrzni lub szkolenie dla członków zespołu ds. badań
Pierwsza wyniki badań	2 latach, m-ce 6–12	Publikacja, wykład
Publikacja i promocja,	2 lata	BAM, Miasto Gdańsk
Finasowanie utrzymania pozyskanego zasobu	2 lata	BAM, MKIND, NGO, PG

Działania 3.5 – **Książka o GDMie** upowszechnianie historii oraz pamięci związanych z dziedzictwem socrealizmu w Gdańsku.

Podsumowanie zdobytych materiałów w formie publikacji monografii o Grunwaldzkiej Dzielnicy Mieszkaniowej.

Grupa docelowa: mieszkańcy, studenci, turyści

Odpowiedzialni: Biuro Architekta Miasta, Wydawnictwo

Tematy horyzontalne

Green książka wydane z wykorzystaniem materiałów z recyclingu

Digital cyfrowe wydanie książki jako metoda na ograniczenie druku tradycyjnego i zrównoważone podejście do ekologii i zarządzania zasobami naturalnymi.

Gender jednolite i egalitarne spojrzenie na twórców i uczestników

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Wytypowanie autorów i wydawnictwa	1 rok	środki miejskie i granty
Zdobycie praw do publikacji materiałów źródłowych	1 rok, m-ce 1–6	autor bądź autorzy wyłonieni
Opracowanie cyfrowe, książki i jej skład	1 rok	Autorzy i wydawnictwo
Wydruk	6 mc	Publikacja, wykład
Publikacja i promocja,	2 lata	BAM, Miasto Gdańsk

Działania Inwestycyjne

Działanie 3.6 – **Modernizacja ciągu pieszego ul. Czarnieckeigo**

Działanie inwestycyjne mające za zadanie poprawić jakość i atrakcyjność oraz bezpieczeństwo ciągu pieszego ul. Czarneickeigo.

Grupa Docelowa : mieszkańcy, uczniowie turyści

Odpowiedzialnie: Biuro Architekta Miasta, GZDIZ, DRMG

Tematy horyzontalne:

Gender : Poprawa istniejącej infrastruktury dla pieszych jako środek integracyjny zapewniający nowoczesne, bezpieczne i atrakcyjne przestrzenie publiczne dla rodzin, kobiet i matek z dziećmi. Zwiększenie bezpieczeństwa w strefie dla pieszych w celu stworzenia bezpiecznego środowiska dla rodzin i osób starszych.Digital : instalacja miejskiego systemu monitoringu w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego i lepszego nadzoru nad obszarem.Grren: Wyposażenie przestrzeni w dodatkowe kosze na śmieci w celu ograniczenia zaśmiecania przestrzeni oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia w celu zminimalizowania zużycia energii przez miasto i jego wpływu na środowisko.

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Przetarg na projekt (zaprojektuj i wybuduj)	1 rok	Wskazana jednostka miejska
Projekt	1 rok	środki miejskie i granty
Zdobycie uzgodnień i pozwoleń wymaganych przez prawo	1 rok	Wskazana Jednostka miejska
Realizacja	1 rok	Firma wyłoniona w przetargu

Działanie 3.7 – **Toaleta publiczna** –w Parku DeGaullea i Skwerze Anny Walentynowicz

Działanie inwestycyjne mające za zadanie uatrakcyjnić przestrzeń pieszą.

Grupa Docelowa : mieszkańcy, uczniowie turyści

Odpowiedzialnie: Biuro Architekta Miasta, GZDIZ, DRMG

Tematy horyzontalne:

Gender : poprawa istniejącej infrastruktury w ciągu pieszym jako działania inkluzyjne w celu udostępnienia zmodernizowane przestrzeni dla rodzin, kobiet i matek z dziećmi.

Green: Nowa infrastruktura ograniczy załatwianie się w miejscach do tego nie przeznaczonych.

Digtal: lokalizacja toalety publicznej będzie dostępna w sieci na GeoGdansku

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Przetarg na projekt (zaprojektuj i wybuduj)	1 rok	Wskazana jednostka miejska
Projekt	1 rok	środki miejskie i granty
Zdobycie uzgodnień i pozwoleń wymaganych przez prawo	1 rok	Wskazana Jednostka miejska
Realizacja	1 rok	Firma wyłoniona w przetargu

Działanie 3.8- **Przejście dla pieszych** w ul. Grunwaldzkiej.

Działanie inwestycyjne mające na celu walkę z wykluczeniem komunikacyjnym. Zwiększenie atrakcyjności pieszej okolicy.

Grupa Docelowa : mieszkańcy, uczniowie turyści

Odpowiedzialnie: Biuro Architekta Miasta, GZDIZ, DRMG

Tematy horyzontalne:

Gender : działania ma na celu zwiększenie mobilności pieszej w ciągu ulicy Grunwaldzkiej.

Green: wybudowane przejście wpłynie na częściowe ograniczeni ruchu kołowego w tym rejonie. Działanie przeciw wykluczeniu komunikacyjnemu.

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Przetarg na projekt (zaprojektuj i wybuduj)	1 rok	Wskazana jednostka miejska
Projekt	1 rok	środki miejskie i granty
Zdobycie uzgodnień i pozwoleń wymaganych przez prawo	1 rok	Wskazana Jednostka miejska
Realizacja	1 rok	Firma wyłoniona w przetargu

Działanie 3.9 - **Budowa Nowego Domu Kultury** na skwerze Anny Walentynowicz

Działanie inwestycyjne mające na celu zbudowanie nowego Domu Kultury, który zastąpić ma obiekty publiczne w rozbieranym Manhattan.

Grupa Docelowa : mieszkańcy, uczniowie turyści

Odpowiedzialnie: Biuro Architekta Miasta, GZDIZ, DRMG

Tematy horyzontalne:

Gender : działania ma na celu zwiększenie atrakcyjności i inkluzyjności przestrzeni dla mieszkańców bez względu na płeć, wiek.

Green: wybudowany Nowy Dom Kultury w technologii zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważony rozwój to koncepcja, która zakłada równoczesne dążenie do osiągnięcia celów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych. Ekologiczna technologia w budownictwie przyczynia się do zrównoważonego rozwoju poprzez: zmniejszenie zużycia energii i zasobów naturalnych, co przekłada się na niższe koszty eksploatacji budynków, redukcję emisji zanieczyszczeń i odpadów, co wpływa na poprawę jakości powietrza i ochronę środowiska, poprawę jakości życia mieszkańców, dzięki zdrowszym i bardziej komfortowym warunkom wewnątrz budynków, promowanie zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym, poprzez integrację z otoczeniem i społecznością.

Digital: Dom kultury będzie miejscem gdzie oprócz dostępu do tradycyjnych źródeł drukowanych (Biblioteka) będzie możliwe korzystanie z ich cyfrowych odpowiedników (np.: sali z dostępem do Internetu z prenumeratami cyfrowymi periodyków). Darmowe wi fi na terenie obiektu. Pozwoli na szeroki dostęp do Internetu dla wszystkich. Osoby starsze będą mogły przejść szkolenia z obsługi komputera co rozszerzy ich horyzonty i pozwoli odnaleźć się w cyfrowej rzeczywistości.

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Przetarg na projekt (zaprojektuj i wybuduj)	1 rok	Wskazana jednostka miejska
Projekt	1 rok	środki miejskie i granty
Zdobycie uzgodnień i pozwoleń wymaganych przez prawo	1 rok	Wskazana Jednostka miejska
Realizacja	2 rok	Firma wyłoniona w przetargu

Działanie 3.10 - **rozbruki przestrzeni miejskiej**

Działanie inwestycyjne mające na celu przywrócenie terenów zielonych na obszarze GDMu, które zostały zabetonowane.

Grupa Docelowa : mieszkańcy, uczniowie, turyści

Odpowiedzialnie: Biuro Architekta Miasta, GZDIZ,

Tematy horyzontalne:

Gender : działania ma na celu zwiększenie atrakcyjności przestrzeni GDMu.

Green: działania mające na celu dążenie do przywrócenie równowagi ekologicznej w zabetonowanym obszarze. Nowe nasadzenia zieleni okrywowej, krzewów, drzew pozwolą na większe zacienie obszaru, obniża jego temperaturę, poprawią retencję itp.

Etapy wdrażania	Rezultaty / produkty	Harmonogram Zasoby
Przetarg na projekt (zaprojektuj i wybuduj)	1 rok	Wskazana jednostka miejska
Projekt	1 rok	środki miejskie i granty
Zdobycie uzgodnień i pozwoleń wymaganych przez prawo	1 rok	Wskazana Jednostka miejska
Realizacja	1 rok	Firma wyłoniona w przetargu

Sekcja 4

Ramowy plan wdrażania IAP

4.1. Zarządzanie (governance) i włączenie interesariuszy

Jednostka wiodąca: Biuro Architekta Miasta Gdańska (BAM) — koordynacja międzywydziałowa z Wydziałem Kultury, Wydziałem Programów Rozwojowych, Wydziałem Urbanistyki i Architektury, Gdańskim Zarządem Dróg i Zieleni oraz Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Kontynuacja Lokalnej Grupy Wsparcia (ULG) powołanej w ramach URBACT ARCHETICS jako ciała doradczo-konsultacyjnego po zakończeniu projektu. Spotkania kwartalne; skład: przedstawiciele mieszkańców GDM/Nowego Portu, NGO, Muzeum Gdańska, uczelni (UG, PG, ASP), fundacji lokalnych (np. Fundacja Plama, Cyfrowe Muzeum Wrzeszcza), mediów lokalnych.

Mechanizmy partycypacyjne: konsultacje społeczne dla kluczowych interwencji; platforma cyfrowa do zgłaszania uwag i śledzenia postępów; warsztaty planistyczne z mieszkańcami przy wdrażaniu działań z Sekcji 3.

4.2. Monitoring i ewaluacja

Powiązanie z celami strategicznymi (Sekcja 2): rewaloryzacja dziedzictwa socrealistycznego; reintegracja przestrzenna GDM; wzmocnienie tożsamości i uczestnictwa społecznego; zielone i inkluzywne przestrzenie publiczne.

System monitoringu: koordynacja BAM + ULG; raportowanie roczne do Prezydenta Miasta i Rady Miasta; publiczny panel online (wskaźniki + mapa działań).

Obszar Wskaźnik	Linia bazowa (2025)		Cel (2030)
Dziedzictwo	Liczba obiektów GDM objętych renowacją	0	10
Społeczeństwo	Liczba uczestników, wydarzeń dot. dziedzictwa	0	5 000
Przestrzeń publiczna	Powierzchnia zieleni odzyskana dla pieszych (ha)	0	0,5
Edukacja	Liczba uczestników wykładów/rok	0	500
Komunikacja	Liczba odwiedzin portalu „GeoGdansk”/rok	0	50 000

Narzędzia URBACT: URBACT Monitoring Performance Table; Coherence Checklist; Macież 4Cs

4.3. Strategia finansowania

Źródła finansowania: fundusze UE (EFRR/FEnIKS, Interreg, Horizon Europe – dziedzictwo, digitalizacja), budżet Miasta Gdańska, budżety dzielnicowe/obywatelskie, programy MKiDN/NID, granty konserwatorskie, partnerstwa publiczno-prywatne, projekty badawcze uczelni. Miasto posiada otwarta linie kredytową w Europejskim Banku Inwestycyjnym.

Zespół ds. finansowania IAP: BAM + Biuro Projektów Europejskich — harmonogram naborów, dopasowanie wniosków do działań z Sekcji 3 (digitalizacja, rewaloryzacja przestrzeni publicznych, interwencje artystyczne).

4.4. Analiza ryzyk i działania zaradcze

Typ ryzyka	Opis	Poziom ryzyka	Działania zaradcze
Operacyjne	Rozproszenie własności i złożone procedury	Wysoki	Mapowanie własności; porozumienia z właścicielami; włączenie konserwatora
Finansowe	Niewystarczające środki inwestycyjne	Średni	Wczesna identyfikacja źródeł; rezerwy budżetowe; fazowanie projektów
Personalne	Zmiany kadrowe w jednostkach miejskich/NGO	Średni	Instytucjonalizacja zespołów; dokumentacja procesów
Techniczne	Utrzymanie portalu i kompetencje cyfrowe	Niski	Partnerstwo z uczelniami/branżą IT; szkolenia
Społeczne	Niska akceptacja reinterpretacji dziedzictwa	Średni	Konsultacje, edukacja, współtworzenie z mieszkańcami
Prawne/planistyczne	Brak MPZP dla wybranych terenów	Wysoki	Wpisanie działań IAP do procesów planistycznych; priorytetyzacja MPZP lub innych dokumentów strategicznych

4.5. Harmonogram (oś czasu) 2026–2030

Rok	Działania kluczowe
2026	Ustanowienie struktur zarządzających; start digitalizacji;
2027	Uruchomienie portalu dla mieszkańców GDM; 1. interwencje artystyczne;
2028	Rozwój działań edukacyjnych; renowacja 2 obiektów; ewaluacja śródokresowa
2029	Rozszerzenie projektu, kolejne modernizacje, remonty
2020	Rewaloryzacja przestrzeni publicznych (place, zieleń); utrwalanie działań
2031	Ewaluacja końcowa; aktualizacja strategii dziedzictwa socrealizmu

4.6. Kontakt

Biuro Architekta Miasta Gdańska

Koordynacja IAP: Grzegorz Sobczyk

E-mail: grzegorz.sobczyk@gdansk.gda.pl Telefon: +48583237109

Data: 2025-10-12

GDM